ఎపి హజ్ బులెటిన్

తెలుగు, ఉర్దూ భాషల్లో ప్రచురితం

సంపుటి 1 సంచిక 2
మార్చి - 2017
జమాదియుల్ ఆఖర్ హిజ్రీ 1438

ఛీఫ్ ఎడిటర్
మహమ్మద్ లియాఖత్ అలీ

ఎడిటర్
డా.ఫజల్

ఎడిటోరియల్ బోర్డు
ముఫ్తి ముహమ్మద్ ఫారూక్ అల్ ఖాసిమీ
మౌలానా ముహమ్మద్ ఇల్యాస్
ముఫ్తి కె.ముహమ్మద్ రఫీ

హజ్ కమిటీ సభ్యులు
మోమిన్ అహ్మద్ హుస్సేన్ ఛైర్మన్
ముహమ్మద్ అహ్మద్ షరీఫ్ ఎమ్మెల్సీ
ముహమ్మద్ ఇక్బాల్ ఐపిఎస్
షేక్ మస్తాన్ షరీఫ్ జడ్పీటీసీ
టి.మహబూబ్‌సాబ్ ఎంపీపీ
అబ్దుల్ చినరెహ్మాన్
హాజీ షేక్ హసన్ బాషా
సయ్యద్ షా మఖ్దూమ్ బుఖారి
కె.ఎం.డి.ఉస్మాన్

సంవత్సర చందా 85/- 15/-

ప్రచురణ
ఎపి స్టేట్ హజ్ కమిటీ
మసీదు వీధి, లబ్బీపేట్, విజయవాడ
టోల్‌ఫ్రీ నెం: 18004257873

ఈ సంచికలో....

సంపాదకీయం	2
ఖురాన్ ఉపదేశం	3
ఒక సత్కార్యానికి లక్ష పుణ్యఫలాలు!!!	6
హజ్, ఉమ్రాల (ఫజిలత్) లాభాలు	7
రంజాన్ నెలలో ఉమ్రా	8
హజ్ యే అక్బర్ అంటే ఏమిటి?	9
హరాం డబ్బుతో హజ్ చేయరాదు	10
ఉమ్‌రహ్ ఎలా చేయాలి?	12
హజ్ విధి - నిబంధనలు	19
తెలుసుకోవాల్సిన అరబీ పదాలు	22
మనకంటే కిందివారిని చూడాలి	23
సందేహాలు - సమాధానాలు	24
ప్రభుత్వ పథకాలు	25

ఎ.పి.హజ్‌బులెటిన్ చదవాలనుకుంటున్నారా?

వెంటనే చందాదారులుగా చేరండి. హజ్-ఉమ్రా విధివిధానాలను ఖురాన్ హదీస్‌ల ఆధారంగా ఇస్లామిక్ స్కాలర్స్ ఆధ్వర్యంలో "ఎ.పి.హజ్‌బులెటిన్"ను ఎపి హజ్ కమిటీ ప్రచురిస్తోంది. చందా వివరాలు విడి ప్రతి రూ.15/- సంవత్సర చందా రూ.85/- చందా మొత్తాన్ని ఎం.ఓ. లేక డి.డి. ద్వారా పంపవచ్చు. డి.డి. ద్వారా పంపదలిస్తే ఇ.వో. ఎపి స్టేట్ హజ్ కమిటీ, అకౌంట్ నెంబర్: 01023334 కార్పోరేషన్ బ్యాంక్, మెయిన్ బ్రాంచ్ విజయవాడ.

ఇస్లామిక్ స్కాలర్స్ నుంచి వ్యాసాల్ని ఆహ్వానిస్తున్నాం

ప్రతి నెల విడుదలౌతున్న హజ్‌బులెటిన్‌లో ప్రచురించడానికి ఇస్లామిక్ స్కాలర్స్ నుంచి హజ్, ఖురాన్, హదీస్‌కు సంబంధించిన ఆర్టికల్స్ (తెలుగు-ఉర్దూ భాషలో టిడిపి చేయించి ఓపెన్ ఫైల్ aphajjpro@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి). ప్రింట్ అవుట్ కానీ, రాత ప్రతిని కాని పంపరాదు.

సంపాదకీయం

ప్రపంచంలోని ముస్లింల అంతర్జాతీయ సమ్మేళనం హజ్. ఈ పవిత్రకార్యక్రమానికి అందరూ వెళ్ళలేరు. కొంత మందికి మాత్రమే ఆ అవకాశం లభిస్తుంది. అల్లా ఆహ్వానం ఎవరికి లభించిందో వారే ముస్లింల ప్రతినిధుల్లా హజ్‌లో పాల్గొంటారు. ప్రపంచ శాంతి, మానవుల మధ్య ప్రేమ, సత్‌సంబంధాలు పెంచడంలో హజ్ కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. హజ్‌యాత్రకు వెళ్ళాలని మీరు నిర్ణయించుకున్నారు. అయితే ఎవరికి ఆహ్వానం ఇవ్వాలో అల్లా నిర్ణయించుకున్నాడు. ఏది జరిగినా అది అల్లా నిర్ణయం. డ్రాలో మీ పేరు రాకపోతే అధైర్యపడకండి. వచ్చే ఏడాది మీకు ఆ అవకాశాన్ని అల్లా మీకు ప్రసాదిస్తాడు. అల్లా మీ నియత్ చూస్తాడు. ఈ ఏడాది మొత్తం **3,385** మంది దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. వారిలో ఎ-క్యాటగిరిలో **134**, బి-క్యాటగిరిలో **64** మందికి డ్రాతో సంబంధం లేకుండా హజ్ యాత్రకు వెళ్ళడానికి అవకాశం లభించింది. అయితే ఇంకా ఎపి కోటా ఎంత అనేది సెంట్రల్ హజ్ కమిటీ ప్రకటించవలసి వుంది.

అల్లా ఆదేశాల మేరకు అప్పట్లో ఇబ్రాహీం ప్రవక్త కాబా గృహాన్ని పునర్ నిర్మించారు. కొండ లోయల్లో వున్న ఈ కాబాను దర్శించడానికి ఎవరు, ఎలా వస్తారని ప్రవక్త ఇబ్రాహీం మనసులో మదనపడుతున్నప్పుడు ఆకాశం నుంచి "ఓ ఇబ్రాహీం నీ పని కేవలం కాబాను దర్శించమని ప్రకటన చేయి. ప్రజల్ని పంపడం అనేది నా బాధ్యత. "కొండ కడుపుల్లోంచి సముద్రపు కెరటాల్లా ప్రపంచం నలుమూలల నుంచి ప్రజలు వస్తారంటూ'' శబ్దాలు వినిపిస్తాయి. ఆ తరువాత ప్రవక్త ఇబ్రాహీం సమీపంలో వున్న కొండనెక్కి అరుస్తూ ప్రకటన చేస్తారు. ఈ ప్రకటన విని తల్లి కడుపులో వున్న వారు, తండ్రి వెన్నెముకలో వున్నవారు సైతం లబైక్ అన్నారు. వారు ఎన్ని సార్లు అంటే అన్ని సార్లు హజ్ చేస్తారు.

మనిషి కల్పించుకున్న తరతమ భేదాలు, అంటరానితనం, సంప్రదాయాలకు విలువ లేదని అల్లా దృష్టిలో అందరూ సమానమనే నిజాన్ని హజ్‌యాత్ర చాటి చెబుతుంది. జాతి, సంస్కృతి, వర్ణం, వర్గం విభేదాలను, వివక్షలను రూపుమాపుతుంది. రాజు, సంపన్నుడు, నిరుపేద, బడుగుజీవి అందరూ ఒకరి పక్కన ఒకరు నడవక తప్పదు. వారు తమ మధ్య వున్న భేదాన్ని గుర్తించరు. దేవుని దృష్టిలో ఈ భేదాలకు ఎలాంటి విలువ లేదు. అలాంటప్పుడు మన నిత్యజీవితాల్లో వాటికి విలువ ఇవ్వడంలో ఎలాంటి ఔచిత్యం లేదు. హజ్ యాత్రలో కనిపించే ఈ సమతుల్యాన్ని మన నిత్య జీవితాల్లో సాధించుకోవలసి ఉంటుంది. సమానత్వం, సమైక్యతలతో కూడుకున్న ఇస్లామీయ సముదాయం సామూహికంగా హజ్ చేస్తారు.

ప్రాపంచిక జీవనానికి మనసే మూలం! మనసుకు రుగ్మతలు రాకుండా ఉండాలంటే అది బలమైనదై ఉండాలి. జీవిత లక్ష్యం సాధించాలన్నా, ఎంతటి కష్టాన్నైనా తట్టుకుని నిలబడాలన్నా దృఢమైన మనసు కావాలి. పరిశుభ్రత అనేది శరీరానికే కాదు, మనసుకూ ఉండాలి. అందుకని దాన్ని పరిశుద్ధంగా ఉంచుకోవాలి. మంచినే తలచాలి. మనసు వేదనకు గురైనప్పుడు చింతించడం ఆపాలి. అంటే భూత భవిష్యత్తుల మధ్య వూగిసలాడే మనస్సును నిశ్చలం చేయాలి. అప్పుడది వర్తమానంలోకి వస్తుంది. వర్తమానంలో ఉండటమంటే అల్లాను ధ్యానిస్తూ జికర్ చేయడమే. మనసులోని మలినాన్ని తొలగించి, ప్రశాంతతను కలిగించి, దాన్ని పరిశుద్ధంగా మార్చే ప్రక్రియే అల్లా నామాన్ని పఠించడం. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మసూద్ (రజి) హదీస్ ప్రకారం ప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ఉల్లేకించారు. హజ్-ఉమ్రా విధిని పూర్తి చేయండి. ఎందుకంటే బట్టిలో కాల్చి బంగారాన్ని మెరిపించినట్లు. మీ పేదరికం, పాపాలు తొలిగిపోతాయి. హజ్ చేసిన తరువాత అల్లాహ్ మీకు జన్నత్‌ను ప్రతిఫలంగా ప్రసాదిస్తాడు.

- మహమ్మద్ లియాఖత్ అలీ
ఛీఫ్ ఎడిటర్

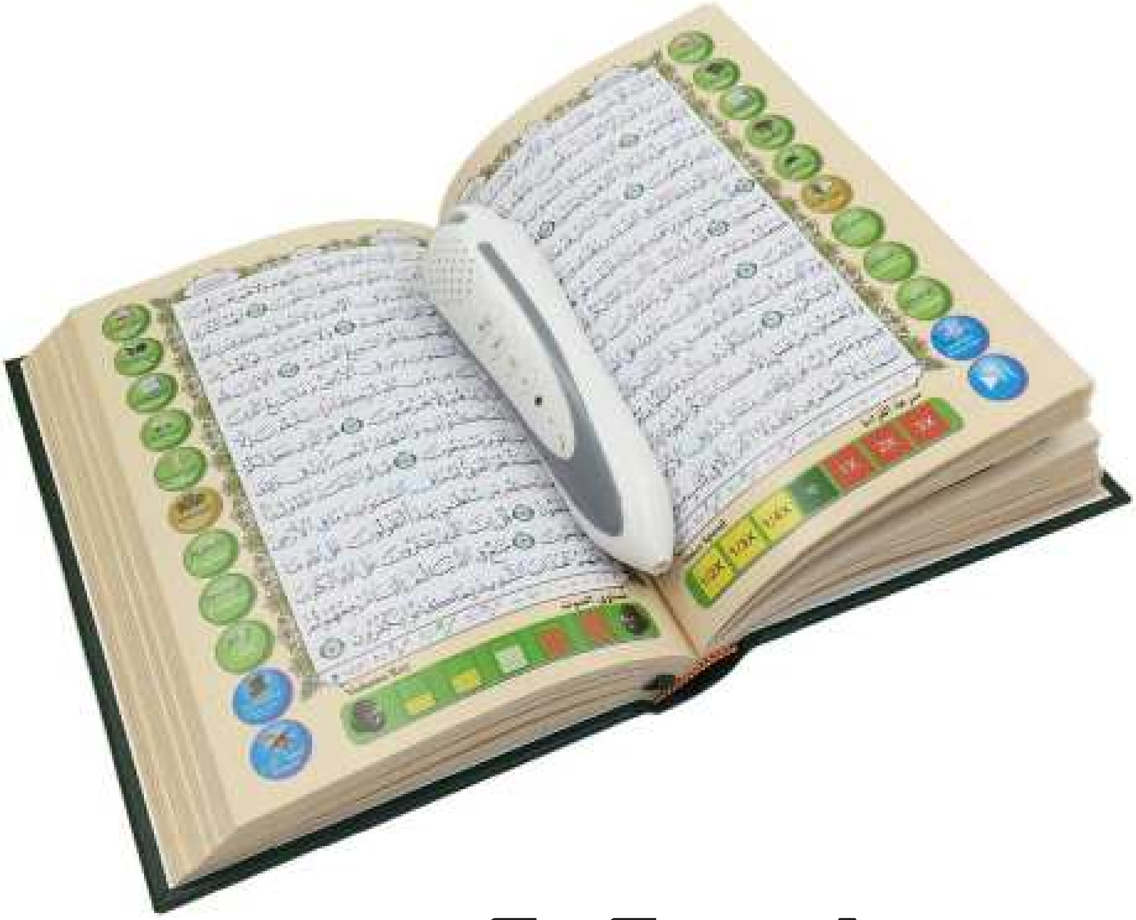

పవిత్ర ఖుర్‌ఆన్ ఉపదేశం

సూరతుల్ మాఊన్

- ముఫ్తి ముహమ్మద్ ఫారుఖ్ అల్ ఖాస్మీ

రుకూఉహా:	(17) సూరతుల్ మాఊన్ (107)	ఆయాతుహా
1	మక్కియ్యతున్	7

బిస్మిల్లా హిర్రహ్మా నిర్రహీమ్

1.అరఐతల్లజీ యుకజ్జిబు బిద్దీన్. 2.ఫజాలికల్లజీ యదుఉల్ యతీమ్.

3.వలా యహుద్దా అలా తామిల్ మిస్కీన్. 4.ఫవైలుల్లిల్ ముసల్లీన్.

5.ఆల్లజీన హుమ్ అన్ సలాతిహిమ్ సాహూన్. 6.అల్లజీన హుమ్ యురాఊన్. 7.వయమ్నఊనల్ మాఊన్

సూరతుల్ మాఊన్

ఇది మక్కాలో అవతరించిన సూరహ్. ఇందులో 7 ఆయత్‌లు ఉన్నాయి. అమిత దయాళువు, అనంత ప్రేమమయుడు అయిన అల్లాహ్ పేరుతో...

1.తీర్పు దినాన్ని తిరస్కరించే వ్యక్తిని నీవు చూశావా? 2.అతడే అనాథలను కసరి కొట్టేవాడు. 3. మరియు పేదవారికి అన్నం పెట్టవలసిందిగా తాకీదు చేయనివాడు. 4, 5, 6, 7. ఇక తమ నమాజుల పట్ల ఏమరు పాటులో ఉండేవారి కొరకు, ప్రదర్శనాబుద్ధితో వ్యవహరించేవారి కొరకు మరియు వాడుకునే వస్తువులను (సైతం ప్రజలకు) ఇవ్వనివారి కొరకు వినాశనముంది.

వ్యాఖ్యాన సారాంశం

తీర్పు దినాన్ని తిరస్కరించే వ్యక్తిని మీరు చూశారా? అటువంటి వ్యక్తి స్థితి గురించి వినాలనుకుంటే వినండి. ఆ వ్యక్తి అనాథలను కసరి కొడతాడు. మరియు పేదవారికి అన్నం పెట్టవలసిందిగా (ఇతరులకు సైతం) తాకీదు చేయడు. అనగా అతడు ఎంతటి కఠినాత్ముడంటే స్వయంగా తాను పేదవారికి ఇవ్వకపోవడమే కాకుండా ఇతరులను సైతం ప్రోత్సహించడు. దాసుల హక్కులను కాలరాచడమనేది ఇంతటి చెడ్డ విషయమయినపుడు ఇక సృష్టి కర్త అయిన అల్లాహ్ యొక్క హక్కును కాలరాచడమనేది మరింత చెడ్డ విషయం. కనుక (ఈ విధంగా నిరూపితమయిన విషయమేమిటంటే) తమ నమాజులను విస్మరించినవారి కొరకు (అనగా విడచి పెట్టేవారి కొరకు) వినాశనముంది. వారు నమాజ్ చదివే సమయంలో ప్రదర్శనా బుద్ధితో వ్యవహరిస్తారు. అలాగే వారు జకాత్‌ను ఎంత మాత్రం చెల్లించరు. (ఎందు కంటే జకాత్‌ను అందరి ముందు బహిరంగంగా చెల్లించవలసిందిగా ధర్మశాస్త్రీయ ఆదేశమేదీ లేదు. దానిని అసలు ఏమాత్రం చెల్లించకపోయినా ఎవరూ అభ్యంతర పెట్టరు కూడా. అయితే అందుకు విరుద్ధంగా నమాజ్ మాత్రం జమాఆత్ (ప్రజా సమూహం)తో పాటు బహిరంగంగా ఆచరించబడుతుంది. కనుక దానిని పూర్తిగా విడచిపెట్టిన, పక్షంలో విడచిపెట్టిన వ్యక్తి యొక్క కాపట్యం బహిర్గతమవుతుంది. కనుక అటువంటి వ్యక్తి నమాజ్‌ను ప్రజల ముందు ప్రదర్శించే ఉద్దేశ్యంతో చదువుతాడు)

సంగ్రహీత అంశములు మరియు నియమములు

ఈ సూరహ్‌లో అవిశ్వాసులు మరియు కపటులకు చెందిన పలు చెడ్డ ఆచరణల ప్రస్తావన మరియు వారికొరకు నరక సంబంధిత హెచ్చరిక ఉంది. ఒక వేళ ఈ ఆచరణలు తీర్పుదినాన్ని ధిక్కరించని ఏ విశ్వాసి నుంచి వెలువడినట్లయితే అవి ధర్మశాస్త్రం రీత్యా చెడ్డ ఆచరణలుగా, తీవ్రస్థాయి పాపకార్యాలుగా పరిగణించబడినప్పటికీ, పేర్కొనబడిన హెచ్చరిక అతడి కొరకు వర్తించదు. ఎందుకంటే ఈ ఆచరణలను ప్రస్తావించడానికి ముందు అల్లాహ్ ధర్మాన్ని మరియు తీర్పుదినాన్ని తిరస్కరించే వ్యక్తి గురించి ఈ సూరహ్‌లో ప్రస్తావించాడు. ఈ ప్రస్తావన తర్వాత ప్రస్తావించబడుతున్నవన్నీ, ఈ చెడ్డ ఆచరణలు విశ్వాసి యొక్క ఔన్నత్యానికి విరుద్ధమైనవి. అటువంటి చర్యలకు అవిశ్వాసి మాత్రమే పాల్పడగలడు. ఈ సూరహ్‌లో ప్రస్తావించబడిన చెడ్డ ఆచరణలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి. (1) అనాథ పట్ల చెడ్డగా వ్యవహరించడం. (2) స్థోమత కలిగియున్నప్పటికీ పేదవానికి అన్నం పెట్టకపోవడం, మరియు ఇతరులనూ ప్రోత్సహించకపోవడం. (3) నమాజ్ చదివే విషయంలో ప్రదర్శనాబుద్ధిని కలిగియుండడం. (4) జకాత్ చెల్లించకపోవడం, అవిశ్వాసం మరియు ధిక్కారం ఫలితంగా ఈ చర్యలు వెలువడినట్లయితే వాటికి గాను శిక్ష శాశ్వత నరకమే. ఈ విషయం ఈ సూరహ్‌లో 'వైల్' అనే పదం స్పష్టం చేస్తుంది.

ఆ తర్వాత కపటుల గురించి పేర్కొనబడింది, అనగా వారు ప్రదర్శనాబుద్ధితో నమాజులను చదువుతారు కానీ వాస్తవానికి వారు నమాజ్, విధి అయిన ఆచరణ అనే విషయాన్నే విశ్వసించరని తెలియజేబడింది. అందుకే వారు నమాజ్ వేళల పట్ల మరియు స్వయంగా నమాజ్ పట్ల శ్రద్ధ వహించరు. ఎక్కడయితే ప్రజల ముందు

ప్రదర్శించే అవకాశం లభిస్తుందో అక్కడ వారు నమాజ్‌ను చదువుతారు. లేకుంటే విడచిపెట్టేస్తారు. ఇది కపటుల ధోరణి అని పేర్కొనబడింది. ఆఖరి వాక్యంలో 'మాఊన్' అనే పదం పేర్కొనబడింది. 'మాఊన్' అనగా అల్పమయిన వస్తువు అని అర్థం. కనుక ఇక్కడ 'మాఊన్' అనగా 'ప్రజలు పరస్పరం ఇచ్చిపుచ్చుకునే వాడుకునే వస్తువులు' అని భావం.

ఉదాహరణకు గొడ్డలి, పార, వంటపాత్రలు మొదలయినవి. వీటి కొరకు పొరుగువారికి అభ్యర్థించడం దోషంగా భావించబడదు. అలాగే వీటిని ఇచ్చేందుకు సైతం ఎవరూ సాధారణంగా వెనుకాడరు. కనుక ఇటువంటి వాడుకునే వస్తువులను సైతం ఇచ్చే విషయంలో పిసినారితనానికి పాల్పడే వ్యక్తి పరమ నీచుడయిన పిసినారిగా పరిగణించబడతాడు. కానీ ఈ సూరహ్ యొక్క ఆఖరి వాక్యంలో పేర్కొనబడిన 'మాఊన్' అనే పదానికి మాత్రం 'జకాత్' అని భావం. జకాత్‌ను మాఊన్ అని ఎందుకు పేర్కొనడం జరిగిందంటే అది పరిమాణం రీత్యా ఎంతో అల్పమయినది. అనగా కేవలం నలభయ్యవ వంతు మాత్రమే. హజ్రత్ అలీ(ర) ఇబ్నె ఉమర్(ర), హసన్ బసరీ(ర), ఖతాదహ్(ర) జిహాక్(ర) మొదలయిన ఖుర్ ఆన్ వ్యాఖ్యాతలందరూ ఈ వాక్యంలో 'మాఊన్' అనే పదానికి 'జకాత్' అని భావం అంటూనే వ్యాఖ్యానించారు.(మజ్‌హరీ) అలాగే 'జకాత్' ఇవ్వనందుకు 'వైల్' అనగా నరకం శిక్షగా విధించబడుతుందని పేర్కొనబడింది. విధి (ఫర్జ్)గా నిర్ణయించబడిన ఆచరణను విడనాడినందుకు మాత్రమే నరకలోకి ప్రవేశం శిక్షగా విధించబడేందుకు అవకాశముంది. ఇక వాడుకునే వస్తువులను ఇతరులకు ఇవ్వడమనేది ఎంతో పుణ్యకార్యమే కావచ్చు. మానవత్వం రీత్యా ఆవశ్యకమే కావచ్చు గానీ అది ఫర్జ్ (విధి) లేదా వాజిబ్ (తప్పనిసరి) ఆచరణ మాత్రం కాదు. వాటిని విడనాడినందుకు గాను నరకం శిక్షగా విధించబడేందకు ఇక ఏయే హదీసులలోనయితే ఇక్కడ 'మాఊన్' అనే పదానికి గాను 'వాడుకునే మామూలు వస్తువులు' అనే భావం వర్తిస్తుందని పేర్కొనబడినదో దాని విషయానికొస్తే అసలు భావం ఈ విధంగా ఉంది. అటువంటి వ్యక్తులు ఎంతటి కఠినాత్ములంటే వారు జకాత్ సంగతి అటుంచి కనీసం వాడుకునే మామూలు వస్తువులను సైతం ఇతరులకు ఇవ్వకుండా పిసినారితనాన్ని ప్రదర్శిస్తారు. కనుక నరక సంబంధింత హెచ్చరిక అటువంటి వాడుకునే మామూలు వస్తువులను వారు ప్రజలకు ఇవ్వని కారణంగా జారీ చేయబడలేదు. విధి (ఫర్జ్) కావించబడిన జకాత్‌ను చెల్లించకపోవడమే కాకుండా మరింత తీవ్రమైన స్థాయిలో పిసినారితనాన్ని వారు ప్రదర్శించిన కారణంగా మాత్రమే జారీ చేయబడింది. (అల్లాహ్ కే సర్వం ఎరుక)

ఒక సత్కార్యానికి లక్ష పుణ్యఫలాలు!!!

పవిత్ర మక్కా నగరం సర్వ సృష్టికర్త అయిన అల్లాహ్ దృష్టిలో ఎంతటి ప్రియమైన, మహోన్నతమైన పవిత్రమైన నగరమంటే మక్కాకు వెలుపల ఒక సత్కార్యానికి ప్రతిఫలంగా పది పుణ్యఫలాలు లభిస్తాయి. అయితే అదే మంచి పనిని మక్కా భూభాగంపై చేసినట్లయితే అల్లాహ్ ఎంతగానో సంతోషించి ఒక సత్కార్యానికిగాను లక్ష పుణ్యఫలాలను ప్రసాదిస్తాడు. మక్కాలో మీరు ఒక ఉపవాసాన్ని పాటించండి. మీకు లక్ష ఉపవాసాలకు సమానమైన పుణ్యఫలం లభిస్తుంది. మక్కాలో ఒక పర్యాయం ఖుర్ఆన్ పఠనాన్ని ముగించండి. లక్ష పర్యాయాలు ఖుర్ ఆన్ పఠనాన్ని ముగించిన దానికి సమానమైన పుణ్యఫలం పొందండి. అక్కడ ఒక రియాల్‌ను ఖర్చుచేసి లక్ష రియాళ్ళు ఖర్చు చేసిన దానికి సమానమైన పుణ్యఫలం పొందండి. ఒక పర్యాయం అక్కడ 'సుబ్‌హానల్లాహ్' పలికి లక్ష సార్లు 'సుబ్‌హానల్లాహ్' పలికినదానికి సమానమైన పుణ్యఫలం పొందండి. ఇంతటి లాభదాయకమైన వ్యాపారం మరొకటేదీ ప్రపంచంలో లేదు.

అయినప్పటికీ ఏ వ్యక్తయినా తన నిర్లక్ష్యం కారణంగా అక్కడ నమాజులను విడచిపెట్టినట్లయితే, అక్కడి విలువయిన సమయాన్ని అనవసర విషయాలలో, షికార్లలో వృధాపరచినట్లయితే అతడి దౌర్భాగ్యం గురించి ఏమని చెప్పగలము? అమూల్యమైన హజ్ సమయాన్ని వీలైనంత ఎక్కువగా ఆరాధనల్లో, ఖురాఆన్ పఠనంలో, విరివిగా తవ్వాఫ్‌లు చేయడంలో, అల్లాహ్ నామస్మరణలో గడిపి అపార పుణ్యఫలాలలను పొందేందుకు కృషి చేయాలి. హజ్‌రత్ కర్‌జబన్ వబ్‌రమ్(ర) ప్రతి రోజూ పగటి పూట 70 సార్లు తవ్వాఫ్ చేసేవారు, రాత్రి వేళ 70 సార్లు తవ్వాఫ్ చేసేవారు. అలాగే ప్రతి తవ్వాఫ్ ముగిసిన తర్వాత 2 రకాతులు నమాజ్ చదివేవారు. అలాగే ఆయన ప్రతి రోజూ రెండు సార్లు ఖుర్ ఆన్ పఠనాన్ని ముగించేవారు. అటువంటి మహానుభావులే మన ఆదర్శం.

SUBSCRIPTION COUPON

S.No:

I want to Subscribe to **AP Haj Bulletin** (Telugu, Urdu) Monthly, 1Year for Rs.85/-

DD/MO No...................................... ....Date....................

Name & Address ....

....

....

Signature

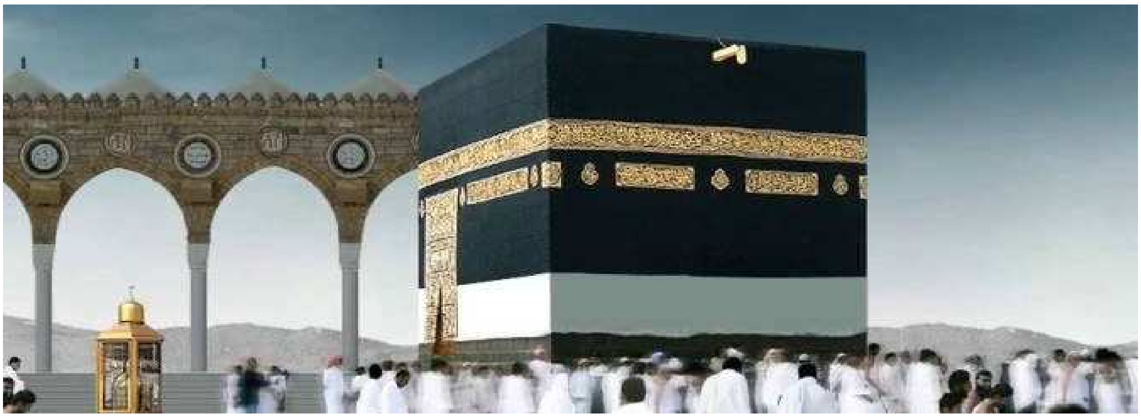

హజ్, ఉమ్రాల (ఫజిలత్) లాభాలు

ముఫ్తి ముహమ్మద్ ఫారూక్ అల్ ఖాసిమీ
లబ్బీపేట్, విజయవాడ

హజ్రత్ అబూ హురైరా(రజి) ఉల్లేఖనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. 'ఒక ఉమ్రా నుంచి, మరో ఉమ్రా వరకు మధ్య కాలంలో జరిగిన పాపాలు పరిహరించ బడతాయి''. అలాగే 'మబ్రూర్‌హజ్' (పవిత్రమైన, నిర్మలమైన)కు ప్రతిఫలం స్వర్గమే. (సహీహ్ బుఖారీ, సహీమ్ ముస్లిం)

హజ్రత్ అబూ హురైరా(రజి) ఉల్లేఖనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) ఇలా ప్రవచించారు. "హజ్ ఉమ్రాలు చేసే వారు అల్లాహ్ అతిధులు. కనుక వారు అల్లాహ్‌ను వేడుకుంటే, వారి విన్నపాన్ని ఆయన ఆమోదిస్తాడు. తమను క్షమించమని అభ్యర్థిస్తే అల్లాహ్ వారిని క్షమిస్తాడు''. (సుననె ఇబ్నెమాజ)

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ మస్ ఊద్(రజి) ఉల్లేఖనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ఉపదేశించారు. "ఎక్కువగా హజ్, ఉమ్రాలు ఆచరిస్తూ ఉండండి. ఎందుకంటే, ఏ విధంగానైతే కమ్మరి, స్వర్ణకారుని కొలిమి వెండి, బంగారాల మాలిన్యాన్ని దూరం చేస్తుందో, అదే విధంగా హజ్ ఉమ్రాలు రెండూ, పేదరికాన్ని, పాపాలను దూరం చేస్తాయి. హజ్ ప్రతిఫలం స్వర్గమే. (జామె తిర్మిజీ, సుననే నసాయి)

సంగ్రహణం: ఎవరైతే చిత్తశుద్ధితో, నిర్మల మనస్సుతో పవిత్రమైన హజ్ ఆచరిస్తాడో, అతను అల్లాహ్ కారుణ్య కడలిలో మునిగి తేలుతాడు. ఈ కారణంగా అతను పాపాల దుష్ప్రభావాల నుంచి పరిశుభ్రంగా, పవిత్రంగా ఉంటాడు. అంతే కాకుండా ప్రపంచ జీవితంలో కూడా అతను అల్లాహ్ అనుగ్రహ భాగ్యానికి నోచుకోవడం వల్ల పేదరికం, దారిద్ర్యం, బాధలు, కష్టాల నుంచి అతనికి విముక్తి లభిస్తుంది. సంతోషం, ఆత్మసంతృప్తి వంటి సంపద ప్రాప్తిస్తుంది. ఇక 'మబ్రూబ్ హజ్'కు ప్రతిఫలంగానైతే దైవం తన ప్రత్యేక కరుణతో స్వర్గాన్ని ఖరారు చేసి పెట్టేశాడు.

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉమర్(రజి) ఉల్లేఖనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రబోధించారు. "హజ్‌యాత్ర చేసి వస్తున్న వ్యక్తిని మీరు కలవాలనుకున్నప్పుడు తన ఇంటికి వెళ్ళక ముందే అతనికి సలాం చేయండి. కరచాలనం చేయండి. మన్నింపు దుఆ చేయమని అతనికి చెప్పండి. ఎందుకంటే అతని పాపాలు క్షమించబడ్డాయన్న నిర్ణయం జరిగిపోయిన స్థితిలో ఉన్నాడతను. (అందుకని ప్రత్యేకంగా అతని దుఆ స్వీకరించబడుతుందన్న ఆశ ఎక్కువగా ఉంటుంది)

హ(జత్ అబూ హురైరా(రజి) ఉల్లేఖించారు. "ఒక అల్లాహ్ దాసుడు హజ్ లేక ఉమ్రా సంకల్పంతో, లేక అల్లాహ్ మార్గంలో జిహాద్ కోసం బయలుదేరి, మార్గంలోనే అతనికి మృత్యువు సంభవించినట్లయితే అతనికి హజ్, ఉమ్రాలు చేసిన వారికి, అల్లాహ్ మార్గంలో జిహాద్ చేసిన వారికి నిర్ణయించబడిన పుణ్యఫలం అల్లాహ్ తరఫున అతనికీ లభిస్తుంది''. (బైహఖీ ఈమాన్ అధ్యాయం)

సంగ్రహణం: అల్లాహుతఆలా యొక్క ఈ దయాగుణాన్ని గురించి పవిత్ర ఖుర్ఆన్‌లో కూడా ఇలా ఉంది. ఎవరైనా తన ఇల్లు వాకిలి వదిలేసి, అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త వైపునకు హి(జత్ సంకల్పంతో బయలుదేరినట్లయితే తరువాత అతనికి మార్గమధ్యంలోనే మరణం సంభవిస్తే, అప్పుడతనికి ప్రతిఫలాన్నిచ్చే భారం అల్లాహ్‌పై ఉంటుంది. అల్లాహ్ క్షమాభిక్ష పెట్టేవాడు. కారుణ్యాన్ని ప్రసాదించేవాడు. (నిసా: 100)

దీనిద్వారా మనకు తెలిసేదేమిటంటే, ఒక వేళ ఎవరైనా దైవదాసుడు దైవప్రసన్నతకు కారణభూతమయ్యే ఏదైనా పని చెయ్యాలన్న సంకల్పంతో ఇంటి నుంచి బయలుదేరి, ఇంకా ఆ కార్యం మొదలుపెట్టక ముందే దారిలోనే అతనికి మరణం సంభవిస్తే అల్లాహ్ వద్ద అతను సంకల్పించిన ఆచరణ యొక్క పూర్తి ప్రతిఫలం నిర్ణయమైపోతుంది. ఇది అల్లాహ్ కారుణ్యగుణానికి తిరుగులేని ప్రతీక. వకానల్లాహు గఫూరర్రహీమా.

రంజాన్ నెలలో ఉమ్రా

హ(జత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అబ్బాస్(రజి) ఉల్లేఖనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. 'రంజాన్ నెలలో చేసే ఉమ్రా హజ్‌కు సమానమైనది. మరియు నాతో పాటు కలిసి చేసే హజ్‌తో సమానమైనది (బుఖారి, ముస్లిమ్)

జీవితకాలపు పరిహారం

హ(జత్ అబూ హురైరా (రజి) ఈ విధంగా ఉల్లేఖించారు. దైవప్రవక్త హజరత్ ముహమ్మద్ (స) నుంచి నేను ఈ విధంగా విన్నాను. ' ఏ వ్యక్తయితే హజ్ చేశాడో, అసభ్యతతో కూడిన పనులు చేయలేదో, పాపకార్యాలకు దూరంగా ఉన్నాడో అతడు అప్పుడే పుట్టిన బిడ్డ వలె పాపాల నుంచి విముక్తుడయి పవిత్రుడయిపోతాడు'' (బుఖారి, ముస్లిమ్)

హజరత్ అబూహురైరహ్ (రజి), దైవప్రవక్త హజ్‌రత్ ముహమ్మద్(స) ఈ విధంగా పేర్కొన్నట్లుగా ఉల్లేఖించారు. 'ఒక ఉమ్రా నుంచి మరొక ఉమ్రా వరకు గడిచిన కాలంలో చేసిన పాపాలన్నింటికీ పరిహారం, స్వీకరించబడిన హజ్‌కు ప్రతిఫలం స్వర్గమే'' (బుఖారి, ముస్లిమ్)

భుక్తిలో శుభం

హజ్‌రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్ఊద్(రజి), దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఈ విధంగా పేర్కొన్నట్లుగా ఉల్లేఖించారు. హజ్, ఉమ్రాలను ఒకదాని తర్వాత మరొకటి చేస్తూ ఉండండి. ఎందుకంటే హజ్ మరియు ఉమ్రాలు పేదరికాన్ని తొలగించి వేస్తుంది. కంసాలి బట్టీలో ఇనుము, బంగారు వస్తువుల మాలిన్యాలు ఏలా తొలగిపోతాయో అలా పాపాలు తొలిగిపోతాయి. స్వీకరించబడిన హజ్ యొక్క ప్రతిఫలం స్వర్గం తప్ప మరొకటి కాదు. (తిర్మిజి)

హజ్ యే అక్బర్ అంటే ఏమిటి?

హజ్‌కు శుక్రవారంతో సంబంధం వుందా?

హజరత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్, ఫారుఖేఆజం, అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్, అబ్దుల్లా బిన్ జుబేర్(ర)ల ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. జిల్ హజ్ 9వ రోజు అర్ఫా దినాన్నే హజ్ యే అక్బర్ అంటారు. హజ్‌కు శుక్రవారంతో సంబంధం లేదు.

అర్ఫా రోజు శుక్రవారం నాడు వస్తేనే హజ్ యే అక్బర్ అంటూ ఒక అభిప్రాయం ప్రచారంలో వుంది. ఇందులో ఎలాంటి వాస్తవం లేదని ఖురాన్, హదీస్‌లు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. మారుఫుల్ ఖురాన్ ప్రకారం జిల్ హజ్ 9వ రోజు (వారం ఏదైనా) ఆర్ఫా రోజే హజ్ యే అక్బర్ అని స్పష్టంగా వుంది. హజ్ యే అక్బర్ అంటే హజ్‌లలో పెద్ద హజ్ అని ఎక్కడా దానికి సంబంధించిన ఆధారాలు లేవు.

వాస్తవానికి జరిగిందేమిటంటే అప్పట్లో దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) హజ్ యే విదా చేసినప్పుడు ఆ రోజు శుక్రవారం వచ్చింది. కాబట్టి దానికి ప్రాధాన్యత కల్పిస్తూ కొంత మంది ఇలాంటి వ్యాఖానాలు ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. కేవలం జంగ్ యే బదర్‌కు మాత్రమే యౌముల్ ఫుర్ఖాన్ పేరు వుంది. ఆ తరువాత జరిగిన యుద్ధాలు ఎన్ని రోజులు జరిగినా, ఎంత మంది చనిపోయినా వాటికి ప్రత్యేకంగా పేరు లేదు. ఇస్లాంలో జరిగిన మొదటి యుద్ధానికి జంగ్ యే బదర్ యౌముల్ ఫుర్ఖాన్ పేరు పెట్టినట్లు శుక్రవారం నాడు అర్ఫా రోజు వస్తే ఆ హజ్ ను మాత్రమే హజ్ యే అక్బర్‌గా కొంత మంది వ్యాఖ్యానించుకున్నారు. ఇది కేవలం ఇండియా, బంగ్లాదేశ్, పాకిస్తాన్‌లోనే ఇలాంటి ప్రచారం వుంది. ఖురాన్ ద్వారా స్పష్టంగా సూటిగా తెలుస్తుందేమిటంటే ప్రతి ఏడాది జరిగే హజ్‌ను హజ్ యే అక్బర్ అంటారు.

శుక్రవారంనాడు అర్ఫా రోజు వస్తేనే ఆ రోజే హజ్ యే అక్బర్‌అని, మిగతా రోజులు వస్తే హజ్ యే అక్బర్ కాదనటం సరికాదని ఖురాన్ స్పష్టం చేస్తోంది. అయితే శుక్రవారానికి వున్న ప్రాధాన్యత దానికి వుంటుంది. అయితే హజ్‌కు శుక్రవారంతో సంబంధం లేదు. హజ్ అర్ఫా రోజు ఏ రోజు వచ్చినా అది పెద్ద హజ్‌యే. పెద్ద హజ్ అంటే హజ్ యే అక్బరే.

హజరత్ సుఫీయాన్ సూరి, ఇతర ఇమాంలు, ఇస్లామిక్ పండితుల వ్యాఖ్యానం ప్రకారం హజ్ ఐదు రోజుల్లో జిల్ హజ్ 9వ రోజు హజ్ యే అక్బర్, 10వ రోజు యౌముల్ నహర్ రెండు వున్నాయి. దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఉమ్రాకు హజ్ యే అజ్గర్ అన్నారు. హజ్ యాత్రకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడంలో భాగంగానే హజ్ యే అక్బర్ అన్నారు. ఉమ్రా-హజ్‌లో తేడా చూపించడానికే అక్బర్ పద ప్రయోగం జరిగింది. హజ్ యే అజ్గర్ అంటే చిన్న హజ్. ఉమ్రాను హజ్ యే అజ్గర్ అంటారు.

అహెకాముల్ ఖురాన్ ఆధారంగా ఇమాం జసాస్ ఇలా ఉల్లేఖించారు. హజ్ ఏ రోజు జరిగినా అది ఉమ్రా కాదు. అంటే చిన్న హజ్ కాదు. ప్రతి హజ్ పెద్దదే. అంటే హజ్ యే అక్బరే. జిల్ హజ్ పది రోజులు హజ్ యే అక్బర్ రోజులే. (తఫ్‌సీర్ మారిఫుల్ ఖురాన్ పేజీ నెంబర్ 314 జిల్ ఛహరుం)

ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స)
ఇలా ప్రవచించారు.

హరాం డబ్బుతో హజ్ చేయరాదు

హజ్ యాత్రకు వెళ్ళాలనుకునే వారు చేయకూడని పనులు

- మౌలానా ముహమ్మద్ అష్రఫ్ ఉస్మానీ

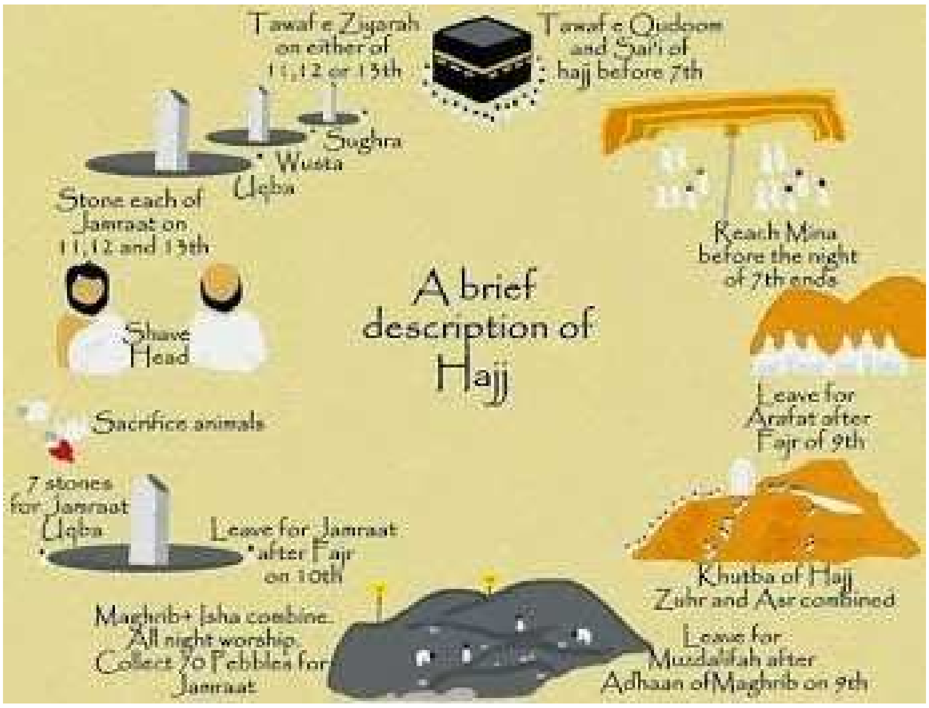

మొదటిది ఇతరుల నుంచి దోచుకున్న డబ్బు

మీ మీద నమ్మకంతో ఇతరులు మీదగ్గర దాచుకున్న డబ్బును మీరు సొంతానికి వాడుకొని మోసం చేయడం.

షరియత్ ప్రకారం ఆస్థుల పంపకంలో సోదర సోదరిలకు పంచకుండా మీ స్వార్థానికే వాడుకోవడం.

దొంగతనం చేసి సంపాదించిన డబ్బు, లంచాలు తీసుకున్న డబ్బు, ఈ డబ్బంతా హరాం కిందకే వస్తుంది. హరాం డబ్బుతో హజ్ చేయడం ఇస్లాంలో విరుద్ధం.

ఒక వేళ మీ దగ్గర హరాం డబ్బు వుంటే, హజ్ యాత్రకు వెళ్ళే ముందే, ఆ డబ్బును ఎవరికి చెందిందో వారికి వాపసు ఇవ్వాలి. ఒక వేళ హక్కు దారుడు చనిపోయి వుంటే ఆ సొత్తును వెంటనే సధ్ఖా(దానం) చేయడం తప్పనిసరి. హరాం డబ్బు తీసుకోవడం, దాచుకోవడం, వాడుకోవడం, ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమంలో వాడటం కూడా ఇస్లాంలో నిషేధం.

హరాం సొత్తు గురించి ఖురాన్‌లోని ఆయత్, ప్రవక్తకు చెందిన రెండు హదీసులు, ముస్లింలు గుణపాఠం నేర్చుకోవడానికి సరిపోతాయి.

(1) సూరే నిసా ఆయత్ నెంబర్ 10లో హరాం సొత్తు గురించి అల్లాహుతాలా హెచ్చరించాడు. ఏ వ్యక్తి అయితే అనాథల సొమ్ముతింటాడో ఆ వ్యక్తి తన కడుపును నిప్పుతో

నింపుకుంటున్నాడు. ఆ వ్యక్తి త్వరలోనే నరకంలోకి వెళ్తాడు.

(2) ముస్లిం షరీఫ్ హదీసు ప్రకారం హజరత్ అబూ హురేరా(ర)ల ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) ఇలా ప్రవచించారు. అల్లా పవిత్రుడు. ఆయన పవిత్రమైన సొత్తునే అంగీకరిస్తాడు. అల్లా ప్రవక్తలకు ఏం ఉపదేశించాడో అదే ముస్లింలకు చెప్పాడు. ఓ ప్రవక్తల్లారా, తినండి మంచి వస్తువుల్ని. మంచి పనుల్ని చేయండి. పవిత్రంగా వుండండి. (సూరతుల్ బఖరా 172)

దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఒక వ్యక్తి గురించి ప్రస్తావించారు. సుదీర్ఘ ప్రయాణం చేసి అలసిపోయాడు. అతని వెంట్రుకలు చల్లాచెదురుకైయాయి. వంటిపై మట్టి పేరుకుపోతుంది. ఆ వ్యక్తి బైతుల్లా చేరుకొని చేతులెత్తి, ఓ సృష్టికర్త అంటూ అల్లాహుతాలాను వేడుకుంటాడు. కానీ అతని తిండి హరాం, తాగే నీరు హరాం, అతను తొడిగిన బట్టలు హరాం, ఇలాంటి వ్యక్తి వేడుకోలు అల్లా వద్ద ఎలా అంగీకరించబడుతుంది? (ముస్లిం షరీఫ్ మిష్కుకువాత్)

(3) హజరత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్(ర) ఉల్లేఖనం ప్రకారం ఒక వ్యక్తి 10 దిర్హమ్‌లతో బట్టలు కొనుగోలు చేశాడు. అందులో ఒక దిర్హమ్ హరం అయితే అల్లాహుతాలా అతని నమాజ్‌ను అంగీకరించడు. ఎప్పటి వరకు ఆ బట్టలు అతని శరీరంపై వున్నాయో అప్పటి వరకు ఆయనే చేసే నమాజ్‌ను అల్లా అంగీకరించడు. హజరత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్(ర) తన రెండు చేతుల వేళ్ళను చెవుల్లో దూర్చి ఇలా అన్నారు. ఈ మాటలు నేనే చెప్పేవికావు. దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) నుంచి నేను విన్నాను. నేను అబద్ధం చెబితే నా రెండు చెవ్వులు పనికిరాకుండా పోతాయి. చెవిటివాడిగా మిగులుతాను. (మస్నత్ అహ్మద్ బహెకీ మిష్కువాత్)

హజ్ - ఉమ్రా చేయాలనుకునే వారు ముందుగా చేయాల్సిందేమిటంటే తమ వద్ద వున్న సొత్తు హరాం, హల్ అనేది నిర్ధారించుకోవాలి. ఒక వేళ హరాం సొత్తు వుంటే, అమాయకుల హక్కుల్ని కాలరాసి దోచుకున్న సొమ్ము అయితే ఆ డబ్బును సదరు వ్యక్తికి వెంటనే ఇచ్చివేయాలి. ఆ తరువాత హలాల్ సంపాదన కూడబెట్టు కోవాలి. హలాల్ డబ్బుతోనే హజ్, ఉమ్రాకు వెళ్లాలి. అక్కడకు వెళ్ళిన తరువాత కూడా హలాల్ సంపాదనే తినాలి. వాడుకోవాలి. ఇతరుల సొమ్ము మీ దగ్గర వుంటే అతని అనుమతి లేకుండా వాడుకోవడం హలాల్ కాదు.

హదీసే నబవీ(స) అల్లా సుబన్హాతాలా మీ ముఖాల్ని, మీ డబ్బుల్ని చూడడు. మీ మనస్సుల్ని, మీ నడవడికల్ని గమనిస్తాడు. (ముస్లిం మిష్కవా)

ఉమ్రహ్ ఎలా చేయాలి?

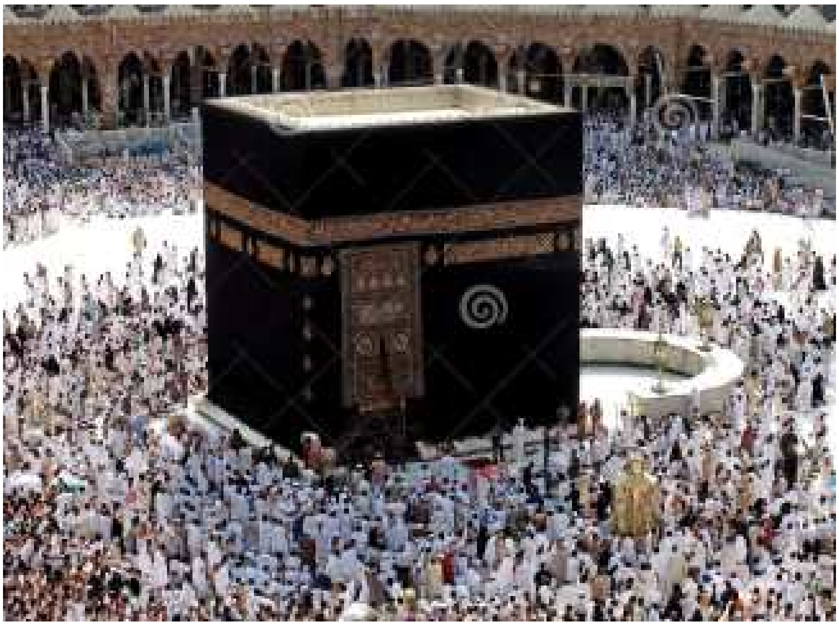

మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశం

కాబా గృహానికి నలువైపులా నిర్మించబడిన వైభవోపేతమైన కట్టడాన్ని 'మస్జిదె హరామ్' అంటారు. ఇందులో వందకు మించిన సంఖ్యలో ద్వారాలున్నాయి. దైవప్రవక్త హజ్రత్ ముహమ్మద్(స) యొక్క గృహం మర్వహ్ కొరకు ఉత్తర తూర్పు దిశగా ఉండేది. దైవప్రవక్త(స) తరచుగా సఫా మరియు మర్వహ్ కొండల నడుమ ఉన్న 'బాబుస్సలామ్'గా పిలువబడే ద్వారం గుండానే మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశించేవారు. కనుక మీరు కూడా ఒక వేళ సాధ్యపడినట్లయితే బాబుస్సలామ్ గుండా మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశించేందుకు ప్రయత్నించండి. లేకుండా ఏ ద్వారం గుండానయినా మీరు మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశించవచ్చు. మీరు మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశించే సమయంలో క్రింది దుఆను పఠించండి.

"“బిస్మిల్లాహి వస్సలాతు వస్సలాము అలా రసూలిల్లాహ్”

తర్జుమా: అల్లాహ్ పేరుతో ప్రవేశిస్తున్నాను. అలాగే దైవ ప్రవక్త హజ్రత్ ముహమ్మద్(స)పై దరూద్ మరియు సలామ్ పంపుతున్నాను''. ఆ తర్వాత మీ కుడికాలిని మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశపెడుతూ క్రింది దుఆను పఠించండి.

“రబ్బిగ్ఫిర్‌లీ వఫ్తహ్‌లీ అబ్‌వాబ రహ్మతిక్”

తర్జుమా: “ఓ నా ప్రభువా! నా పాపాలను క్షమించు. అలాగే నా కొరకు నీ అనుగ్రహపు ద్వారాలను తెరువు''.

కాబా గృహంపై మొట్టమొదటి దృష్టి నిలిచినప్పుడు పఠించవలసిన దుఆ. కాబా గృహంపై మొట్టమొదటి సారిగా మీ దృష్టి నిలిచినప్పుడు రెప్పవేయడానికి ముందు మీరు దేని కొరకు ప్రార్థించినా అల్లాహ్ దానిని స్వీకరిస్తాడు. కనుక ఆ క్షణం ఎంతో విలువయినది. అతి ముఖ్యమైనది. ఆ క్షణం ద్వారా వీలయినంత ఎక్కువగా ప్రయోజనం పొందేందుకై ముందు నుంచే సిద్ధంగా ఉండండి. మస్జిదె హరామ్‌లోకి ప్రవేశిస్తున్న సమయంలో మీ కళ్ళను క్రిందికి వాల్చండి. ఆ తర్వాత దాదాపు రెండు వందల అడుగులు ముందుకు వెళ్లండి. ఆ క్రమంలో మీరు రెండు పర్యాయాలు మెట్లు దిగవలసి వస్తుంది. మీరు మస్జిదె హరామ్ ఆవరణలోకి ప్రవేశించినప్పుడు దారికి ఒక వైపున జరిగి నిల్చొండి. అప్పుడు మీరు తల పైకెత్తి దేని వైపుకు అభిముఖులయి మీరు జీవిత పర్యంతం నమాజ్ చదువుతూ ఉండేవారో

ఆ అల్లాహ్ గృహాన్ని, అనగా కాబా గృహాన్ని చూడండి. కాబాగృహంపై మీ దృష్టిని నిలిపి ఉంచండి. రెప్పవాల్చకుండా క్రింది దుఆను పఠించండి.

"ఓ అల్లాహ్! దీని తర్వాత నేను మంచికి సంబంధించి ఏమి ప్రార్థించినా దానిని స్వీకరించు". ఆ తర్వాత మూడు సార్లు క్రింది దుఆను పఠించండి. **"అల్లాహు అక్బర్, లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్".**

తర్జుమా: "అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్ప వాడు. అల్లాహ్ తప్ప ఆరాధ్యుడు లేడు''.

ఈ దుఆ కాకుండా మీరు తక్బీర్‌ను సైతం పఠించవచ్చు. **"అల్లాహు అక్బర్. అల్లాహు అక్బర్. లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు వల్లాహు అక్బర్. అల్లాహు అక్బర్ వలిల్లా హిల్ హమ్ద్".**

తర్జుమా: "అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్ప వాడు. అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్పవాడు. అల్లాహ్ తప్ప ఆరాధ్యుడు లేడు. మరియు అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్ప వాడు. అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్పవాడు మరియు సమస్త స్తోత్రాలు అల్లాహ్ కొరకే!''

ఆ తరువాత దరూదె షరీఫ్ పఠించండి. ఆ తర్వాత మీరు హృదయ పూర్వకంగా అల్లాహ్‌ను మీరు కోరుకునే వాటి కొరకు ప్రార్థించండి. అది అనంత ఐశ్వర్యాలను కలిగియున్న సర్వ సృష్టికర్తకు చెందిన దర్బారు. అడిగే దాసుడు అడుగుతూ అడుగుతూ అలసిపోతాడే గానీ ప్రసాదించే సృష్టికర్త మాత్రం ఇస్తూ ఇస్తూ ఎంతమాత్రం అలసిపోడు. మీ కొరకు, మీ తల్లిదండ్రుల కొరకు, మీ భార్యా బిడ్డల కొరకు, మీ బంధు మిత్రుల కొరకు ముస్లిం సమాజం కొరకు మీ దేశం కొరకు, ప్రతి ఒక్కరి కొరకు ప్రశాంతంగా రోదిస్తూ అల్లాహ్‌ను వేడుకోండి.

ఉమ్‌రాహ్‌కు సంబంధించిన రెండు ఫరజ్ ఆచరణల్లో ఒక దానిని మీరు ఇహ్‌రామ్ కట్టుకోవడం ద్వారా పూర్తి చేశాడు. ఇక ఇప్పుడు మీరు రెండవ ఫరజ్ ఆచరణ అయిన తవ్వాఫ్‌ను పూర్తి చేయవలసి ఉంది. తవ్వాఫ్ హజ్‌రె అస్వద్ నుంచి మొదలయి హజ్‌రె అస్వద్ వద్దే ముగుస్తుంది.

'హజ్‌రె అస్వద్' అనేది కాబా గృహానికి తూర్పు మూలన ఉంచబడిన స్వర్గానికి చెందిన ఒక రాయి. దానిని నలువైపులా వెండి ఫ్రేము బిగించబడి ఉంది.

తవ్వాఫ్‌ను హజ్‌రె అస్వద్ తాకి, చుంబించి ప్రారంభించడం జరుగుతుంది. అయితే విపరీతమైన రద్దీ కారణంగా ఆ విధంగా చేయడం సాధ్యం కాదు. అందుకే సాధ్యపడే రీతిలో సులభమైన రీతిలో చేయదగిన ఉమ్‌రహ్ విధానం గురించి క్రింద పేర్కొనబడుతోంది.

తవ్వాఫ్‌ను హజ్‌రె అస్వద్ సమీపం నుంచి లేదా దూరం నుంచి చుంబించడం ద్వారా ప్రారంభించడం జరుగుతుంది. అయితే హజ్‌రెఅస్వద్ ముందరి ప్రదేశాన్ని అంచనా వేసేందుకై తూర్పు దిశగా ముతాఫ్‌లో గోడ మీద మరియు చుట్టూ ఉన్న మస్జిదె హరామ్ పై కప్పు మీద మరియు టెర్రస్ మీద ఉన్న స్తంభాలపై ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్లు అమర్చబడి ఉన్నాయి. వాటి ద్వారా మీరు హజ్‌రె అస్వద్ ముందరి ప్రదేశాన్ని అంచనా వేయగలుగుతారు. మీ తవ్వాఫ్ ఆ గుర్తు వద్ద నుంచే మొదలయి ఆ గుర్తు వద్దే ముగుస్తుంది.

కాబా గృహంపై మీ మొట్టమొదటి దృషి నిలిచినపుడు దుఆ పఠించిన తర్వాత మీరు హజ్‌రె అస్వద్ మరియు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్‌కు ముందరి భాగానికి వచ్చేయండి. అక్కడకు చేరుకునేందుకై మీరు ప్రజలకు

వ్యతిరేక దిశలో నడవడానికి బదులు తవ్వాఫ్ చేస్తున్న వారిలో చేరిపోండి. వారితో పాటు కలిసి నడుస్తూ హజ్రె అస్వద్ మరియు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్ మధ్య భాగానికి చేరుకోండి.

రమల్

ఒక తవ్వాఫ్‌ను పూర్తి చేసేందుకై కాబాగృహం చుట్టూ ఏడు ప్రదక్షిణలు చేయవలసి ఉంటుంది. అలాగే తవ్వాఫ్ ముగిసిన తర్వాత రెండు రకాతులు 'వాజిబుత్తవ్వాఫ్' నమాజ్ చదవ వలసి ఉంటుంది.

ఉమ్‌రాకు చెందిన తవ్వాఫ్‌లో మరియు హజ్‌కు చెందిన తవ్వాఫ్ జియారత్‌లోనూ మొదటి మూడు ప్రదక్షిణలు చేసే సమయంలో పురుషులు యోధుల వలె, పహిల్వాన్‌ల వలె ఛాతీని ముందుకు తెచ్చి చిన్న చిన్న అడుగులు వేస్తూ వేగంగా నడవవలసి ఉంటుంది. ఆ విధంగా నడవడాన్ని 'రమల్' అంటారు. రమల్ చేసే సమయంలో కుడిచేతి భుజాన్ని బహిర్గతం కావించి (వస్త్రంతో కప్పకుండా) ఉంచడం జరుగుతుంది. ఆ విధంగా చేయడాన్ని 'ఇజ్‌తిబాఆ' అంటారు. ఇజ్‌తిబాఆ కొరకు ఇహ్‌రామ్ వస్త్రానికి చెందిన ఒక భాగాన్ని కుడి చేతి చంక కింది నుంచి పోనిచ్చి ఎడమచేతి భుజం మీద వేసుకోవడం జరుగుతుంది.

నఫిల్ తవ్వాఫ్ చేసే సందర్భంలో రమల్ చేయడమూ జరగదు, ఇజ్‌తిబాఆ చేయడమూ జరగదు.

తవ్వాఫ్‌కు చెందిన మొదటి ప్రదక్షిణ

ప్రజలతో రద్దీగా ఉన్న సమయంలో మీరు తవ్వాఫ్ చేస్తూ చేస్తూ హజ్రె అస్వద్ వద్దకు చేరుకున్నప్పుడు హజ్రె అస్వద్ మరియు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్‌కు మధ్యభాగానికి అర అడుగు ముందే నిలిచిపోండి. అప్పుడు హజ్రె అస్వద్ వైపుకు అభిముఖులయి తవ్వాఫ్ కొరకు ఈ క్రింది విధంగా నియ్యత్ చేసుకోండి.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ ఉరీదు తవాఫ్ బైతికల్ హరామి సబ్అత అష్వతిల్లాహి తాలా ఫయస్సర్‌హూ లీ వ తఖబ్బల్‌హూ మిన్నీ".

తర్జుమా: ''ఓ అల్లాహ్! నేను నీకు చెందిన ఈ గౌరవనీయమైన గృహం చుట్టూ నీ ప్రీతిని, అనుగ్రహాన్ని పొందే ఉద్దేశ్యంతో తవ్వాఫ్ చేస్తున్నాను. నీవు దీనిని నా కొరకు సులభతరం కావించు మరియు స్వీకరించు''.

నియ్యత్ చేసిన తర్వాత మీరు హజ్రె అస్వద్ మరియు ఆకు పచ్చని ట్యూబ్ లైట్‌కు సరిగ్గా మధ్య భాగానికి చేరుకునేటట్లు కుడివైపుకు జరగండి. ఆ తర్వాత క్రింద పేర్కొనబడిన తక్బీర్‌ను పఠిస్తూ నమాజ్‌ను ప్రారంభిస్తున్న సమయంలో చెవుల వరకు చేతులను ఏ విధంగానయితే ఎత్తుతారో అదే విధంగా ఎత్తండి.

"బిస్మిల్లాహి అల్లాహు అక్బర్. వలిల్లా హిల్ హమ్ద్"

తర్జుమా: అల్లాహ్ పేరుతో ప్రారంభిస్తున్నాను. అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్ప వాడు మరియు సకల స్తోత్రాలు అల్లాహ్ కొరకే''.

పైన పేర్కొనబడిన తక్బీర్‌ను పలికిన తర్వాత చేతులను వదిలివేయాలి. ఆ తర్వాత ఒక వేళ హజ్రె అస్వద్ మీరు తాకగలిగినంత సమీపంలో ఉన్నట్లయితే హజ్రె అస్వద్ దిశగా రెండు అరచేతులను హజ్రె అస్వద్‌ను తాకేందుకై మీరు ప్రయత్నిస్తున్నట్లుగా సూచిస్తూ భుజాల వరకు పైకెత్తాలి. ఆ తర్వాత అరిచేతులను చుంబించండి. (ముద్దు పెట్టుకోండి). ఆ విధంగా చేయడమనేది హజ్రె అస్వద్‌ను చుంబంచడానికి సమానం. ఈ విధంగా చేయడాన్ని 'ఇస్తిలామ్' అంటారు. ఇస్తిలామ్ చేసిన తర్వాత మీరు తవ్వాఫ్ చేసే దిశ వైపుకు మరలి తవ్వాఫ్‌ను ప్రారంభించండి.

కాబా గృహం నాలుగు మూలలను కలిగి యున్నది. తవ్వాఫ్ చేస్తున్నప్పుడు హజ్రె అస్వద్ అమర్చబడియున్న కాబా గృహానికి చెందిన మొదటి మూల నుంచి మూడవ మూలకు చేరుకునేంత వరకు మీరు మూడవ కలిమ్‌ను పఠించండి.

"సుబ్‌హానల్లాహి వల్‌హందులిల్లాహి వలాఇలాహ ఇల్లల్లాహు వల్లాహు అక్బర్. వలా హౌలా వలా ఖువ్వత్ ఇల్లా బిల్లా హిల్ అలియ్యిల్ అజీమ్"

తర్జుమా: "అల్లాహ్ పరమ పవిత్రుడు. సకల స్తోత్రాలూ అల్లాహ్ కొరకే! అల్లాహ్ తప్ప ఆరాధ్యుడు లేడు. అల్లాహ్

అందరి కంటే గొప్పవాడు. పాపాల నుంచి రక్షించుకునే శక్తి, సత్కార్యం వైపు మరలే శక్తి అల్లాహ్ తరఫు నుంచి మాత్రమే ప్రాప్తమవుతుంది.

కాబాగృహానికి చెందిన మూడవ మూలను 'రుక్నె యమానీ' అని పిలుస్తారు. రుక్నె యమానీ నుంచి తిరిగి హజ్రె అస్వద్ వరకు చేరుకునేంత వరకు క్రింది దుఆను పఠించాలి.

"రబ్బనా ఆతినా ఫిద్దున్యా హసనత్ వ్వఫిల్ ఆఖిరతి హసనత వ్వఖినా అజాబన్నార్".(ఖుర్ఆన్, అల్‌బఖరహ్)

తర్జుమా: "ఓ మా ప్రభువా! మాకు ప్రపంచంలోనూ శ్రేయస్సును ప్రసాదించు. అలాగే పరలోకంలోనూ శ్రేయస్సును ప్రసాదించు. అలాగే మమ్మల్ని నరకాగ్ని నుంచి రక్షించు".

రుకెన్ యమానీ మరియు హజ్రె అస్వద్‌కు నడుమ 70 వేల దైవదూతలు తవ్వాఫ్ చేస్తున్న వారి ప్రార్థనలకు ఆమీన్ పలుకుతారు. అందుకే పైన పేర్కొనబడిన దుఆను (అది ఖుర్ఆన్‌లోని ఒక ఆయత్ కూడా అయినందున) పఠించడం ఎంతో ఉత్తమం.

పైన తవ్వాఫ్‌కు సంబంధించి పేర్కొనబడిన రెండు దుఆలు తవ్వాఫ్‌కు సంబంధించిన దుఆలలో ఎంతో సులువైనవి. మీకు హజ్ అంశంపై వ్రాయబడిన పుస్తకాలలో ప్రతి తవ్వాఫ్ కొరకు విడివిడిగా పెద్ద పెద్ద దుఆలు కనిపిస్తాయి. మీరు వాటిని కూడా చదవవచ్చు. అయితే మీరు ఏది పఠించినా బాగా అర్థం చేసుకొని, పుస్తకంలోకి చూడకుండా పఠించండి. అర్థం చేసుకొని హృదయపూర్వకంగా చేయబడే దుఆ మాత్రమే ప్రభావం చూపుతుంది. తవ్వాఫ్ చేస్తూ పుస్తకాన్ని దుఆ పఠించడం వల్ల ఇతరులకు ఇబ్బంది కలుగుతుంది.

తవ్వాఫ్ చేస్తున్న సమయంలో కాబాగృహం వైపుకు ముఖభాగాన్ని ఉంచడం మక్రూహ్ (అవాంఛనీయ చర్య). అయితే వీపును కాబా గృహం వైపు ఉంచడమయితే మక్రూహ్ తహ్‌రీమీ (హరామ్ స్థాయికి దగ్గరగా ఉన్న అవాంఛనీయ చర్య). కనుక తవ్వాఫ్ చేస్తున్న సమయంలో చూపులను నడుస్తున్న ప్రదేశం వైపు ఉంచి నేరుగా సాగిపోవాలి.

తవ్వాఫ్‌కు చెందిన రెండవ ప్రదక్షిణ

రుకెన్ యమానీ నుంచి దుఆ పఠిస్తూ మీరు హజ్రె అస్వద్ మరియు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్‌కు మధ్య భాగంలో నల్లని పట్టీ మీదికి చేరుకున్నప్పుడు హజ్రె అస్వద్ వైపుకు వక్షభాగాన్ని తిప్పకుండా కేవలం ముఖభాగాన్ని తిప్పాలి. అలాగే అరి చేతులను హజ్రె అస్వద్ వైపుకు తిప్పి ఉంచి తక్బీర్ పఠిస్తూ చుంబించాలి. (ముద్దు పెట్టుకోవాలి).

"బిస్మిల్లాహి అల్లాహు అక్బర్ వలిల్లా హిల్ హమ్ద్"

తర్జుమా: అల్లాహ్ పేరుతో ప్రారంభిస్తున్నాను. అల్లాహ్ అందరి కంటే గొప్ప వాడు మరియు సకల స్తోత్రాలూ అల్లాహ్ కొరకే".

హజ్రె అస్వద్ వైపుకు వక్షభాగాన్ని ఉంచి పూర్తిగా అభిముఖులయి కేవలం మొదటి తవ్వాఫ్‌ను ప్రారంభిస్తున్నప్పుడు మాత్రమే నియ్యత్ చేసుకోవడం, తక్బీర్ పఠించడం, ఇస్తిలామ్ చేయడం జరుగుతుంది. ఆ తర్వాత ప్రతి ప్రదక్షిణను ప్రారంభిస్తున్న సమయంలో కేవలం ముఖభాగాన్ని మాత్రమే హజ్రె అస్వద్ వైపుకు తిప్పి ఉంచి అరచేతులను హజ్రె అస్వద్ వైపుకు తిప్పి తక్బీర్ పఠిస్తూ చుంబించాలి. ఆ సమయంలో మీ వక్షభాగం తవ్వాఫ్ చేయబడే దిశలోనే ఉంచాలి.

ఇస్తిలామ్ చేసిన తర్వాత ముందు చేసినట్లుగానే రుక్నె యమానీ వరకు మూడవ కలిమహ్‌ను పఠించండి. ఆ తర్వాత రుక్నె యమానీ నుంచి తిరిగి హజ్రె అస్వద్‌కు చేరుకునేంత వరకు ఇంతకు ముందు పేర్కొనబడిన దుఆను పఠించాలి. ఆ విధంగా ఏడు ప్రదక్షిణలను పూర్తి చేసినప్పుడు ఒక తవ్వాఫ్ పూర్తవుతుంది. మీ చేతిలో ఏడు గుళికల మాలను ఉంచుకోండి. ప్రతి ప్రదక్షిణ ముగిసిన తర్వాత ఒక గుళికను తగ్గిస్తూ ప్రదక్షిణలను లెక్కించండి. ఏడవ ప్రదక్షిణ ముగిసినప్పుడు హజ్రె అస్వద్ వైపుకు ముఖభాగాన్ని, అరిచేతులను తిప్పి ఉంచి తక్బీర్ పఠిస్తూ చుంబించాలి. అనగా ఇస్తిలామ్ చేయాలి. (అది మీ యొక్క ఎనిమిదవ ఇస్తిలామ్) అప్పటి వరకు బహిర్గతమయి ఉన్న మీ యొక్క కుడి భుజాన్ని

వస్త్రంతో కప్పి వేసి ముఖామె ఇబ్రాహీమ్ వెనుక భాగానికి వచ్చేయండిం. ఆ వైపున కాబాగృహానికి చెందిన తలుపు కూడా ఉంది. అప్పుడు తవ్వాఫ్ చేసే వారి కొరకు స్థలం విడిచి రెండు రకాతుల నమాజ్‌ను 'వాజిబుత్తవాఫ్' చదువుతున్నట్లుగా నియ్యత్ చేసుకొని చదవండి. ఆ విధంగా చేయడం వల్ల మీ తవ్వాఫ్ ఆచరణ పూర్తవుతుంది. అలాగే ఉమ్‌రహ్‌కు చెందిన రెండవ ఫరజ్ ఆచరణ కూడా పూర్తవుతుంది. ఆ విధంగా మీ ఉమ్‌రహ్ నెరవేరుతుంది.

జమ్ జమ్ నీటిని త్రాగడం

రెండు రకాతుల వాజిబుత్తవాఫ్ నమాజ్ చదివిన తర్వాత మీరు కడుపు నిండా జమ్ జమ్ నీటిని త్రాగండి. జమ్ జమ్ నీటిని ఖిబ్లాహ్ వైపుకు అభిముఖులై నిలబడి **'బిస్మిల్లాహ్'** అని పలికి త్రాగాలి. నీటిని త్రాగిన తర్వాత క్రింద పేర్కొనబడిన దుఆను పఠించండి.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అస్అలుక ఇల్‌మన్ నాఫిఅ వ్వ రిజ్‌ఖ వ్వాసిఅ వ్వషిఫా అమ్ మిన్ కుల్లి దాఅ"

తర్జుమా: "ఓ అల్లాహ్! నాకు ప్రయోజనదాయకమైన జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించు. భుక్తిలో విస్తృతిని ప్రసాదించు. అలాగే ప్రతి వ్యాధి నుంచీ ఆరోగ్యాన్ని ప్రసాదించు''

హజ్‌రత్ జాబిర్(ర) ఈవిధంగా ఉల్లేఖించారు'' జమ్ జమ్ అనేది దేని కొరకు ఉద్దేశించి తాగబడుతుందో దాని కొరకు ఉద్దేశించబడినది'' (ఇబ్నెమాజహ్) అనగా జమ్ జమ్ నీటిని త్రాగే వ్యక్తి ఏ సంకల్పంతో త్రాగినా అల్లాహ్ అతడి సంకల్పాన్ని నెరవేరుస్తాడు.

జమ్ జమ్ నీటిని త్రాగిన తర్వాత తిరిగి హజ్‌రె అస్వద్ మరియు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్ మధ్య భాగానికి చేరుకోవాలి. తిరిగి ఒక పర్యాయం హజ్‌రె అస్వద్ వైపుకు అరిచేతులను తిప్పి ఉంచి తక్బీర్ పఠిస్తూ చుంబించాలి. అనగా ఇస్తిలామ్ చేయాలి. అది మీ యొక్క తొమ్మిదవ ఇస్తిలామ్ తర్వాత మీరు ఆకుపచ్చని ట్యూబ్‌లైట్ వైపుకు కాబా గృహానికి దూరంగా నడుస్తూ పోవాలి. ఆ విధంగా మీరు సఫా ప్రదేశానికి చేరుకుంటారు.

సఫా, మర్వహ్‌ల మధ్య సఈ చేయడం

సఫా మరియు మర్వహ్‌లు తొలుత చిన్న కొండలుగా ఉండేవి. ఇప్పుడు కేవలం రెండు ఎత్తయిన ప్రదేశాలుగా మాత్రమే ఉన్నాయి. సౌదీ ప్రభుత్వం సఫా మరియు మర్వహ్‌లను సఈ చేయబడే ప్రదేశాలన్నింటినీ మస్జిదె హరామ్ కట్టడంలోనే ఇమిడ్చి నవీన నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేసింది.

సఫా మర్వహ్‌ల మధ్య బజారు ఉండేది. హజ్ యాత్రికులు ఎండలో బజారులోని రద్దీలో సఈ చేసే వారు. ఇప్పుడు మస్జిదె హరామ్ సమస్త కట్టడమూ ఏయిర్ కండిషన్డ్ చేయబడి ఉంది. నేల మీద పాలరాళ్ళు పరచబడి ఉన్నాయి.

సఫా వద్దకు చేరుకొని కాబా గృహం వైపుకు అభిముఖులై సఈ కొరకు క్రింది నియ్యత్ చేసుకోవాలి

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ ఉరీదుస్సఅయ బైన స్సఫా వల్ మర్వత సుబ్అత అష్ వాతిన్ లి వజ్‌హికల్ కరీమ్. ఫయస్సర్‌హూ లీ వ తఖబ్బల్‌హుమిన్నీ"

తర్జుమా: "ఓ అల్లాహ్! కేవలం నీ ప్రీతిని పొందే ఉద్దేశ్యంతో నేను సఫా మరియు మర్వహ్‌ల నడుమ ఏడు చక్కర్లతో సఈ చేయాలనుకుంటున్నాను. నా కొరకు సఈ చేయడాన్ని సులభతరం కావించు మరియు స్వీకరించు''

నియ్యత్ చేస్తున్న సమయంలో చేతులను దుఆ చేస్తున్న సమయంలో ఎత్తే రీతిలో పైకెత్తాలి. నమాజ్ కొరకు తక్బీర్ పలుకుతున్న సమయంలో ఎత్తే రీతిలో పైకెత్తకూడదు.

పవిత్ర మక్కా నగరంలోని 15 ప్రదేశాలలో దుఆ తప్పకుండా స్వీకరించబడుతుంది. అవి క్రింద పేర్కొనబడుతున్నాయి.

1) ముతాఫ్ (తవ్వాఫ్ చేయబడే ప్రదేశం)
2) ముల్‌తజిమ్ (కాబా గృహం)
3) మీజాబె రహ్మత్ క్రింది భాగం (కాబా గృహం పైకప్పు యొక్క తూము)
4) హతీమ్, 5) కాబా గృహం లోపల
6) జమ్ జమ్ బావి సమీపంలో
7) మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వెనుక భాగం
8) సఫా, 9) మర్వహ్
10) సఫా మరియు మర్వహ్‌ల మధ్య సఈ చేయబడే ప్రదేశం ముఖ్యంగా రెండు ఆకుపచ్చని స్తంభాల మధ్యభాగం.
11) అరఫాత్
12) ముజ్‌దలిఫహ్
13) మినాలో చిన్న షైతాన్ మరియు మధ్యస్థ స్థాయి షైతాన్ సమీపంలో. 14) హజ్‌రె అస్వద్ మరియు రుక్‌నె యమానీల మధ్య భాగం
15) హజ్‌రె అస్వద్‌కు సమీపంలో సఫా, మర్వహ్ మరియు సఈ చేయబడే ప్రదేశాలు తప్పకుండా దుఆ స్వీకరించబడే ప్రదేశాలు. కనుక సఈ చేసే సమయంలో మరియు సఈ పూర్తి చేసిన తర్వాత మీరు సఫా మరియు మర్వహ్‌ల మధ్య నిలిచియున్న సమయంలో అల్లాహ్‌ను బాగా ప్రార్థించండి. మీ పాపాల క్షమాపణ కొరకు వేడుకోండి. సఫా మరియు మర్వహ్‌ల నడుమ మీరు ఎప్పుడయితే నిలిచి ఉండడం జరుగుతుందో అప్పుడు మూడు సార్లు నాల్గవ కలిమహ్‌ను, ఒక పర్యాయం మూడవ కలిమహ్‌ను పఠించండి. సఈ చేస్తున్న సమయంలో ఎక్కువగా నాల్గవ కలిమహ్‌ను పఠించండి. ఇది సులభమైన ఆరాధనా విధానం. సఫా మరియు మర్వహ్‌ల నడుమ ఏడు సఈల కొరకు వేర్వేరు దుఆలు పేర్కొనబడ్డాయి. వాటిని మీరు హజ్ అంశంపై వ్రాయబడిన పుస్తకాలను అధ్యయనం చేయడం ద్వారా తెలుసుకొని పఠించవచ్చు.

దైవప్రవక్త హజ్‌రత్ ఇబ్రాహీమ్(అ) సతీమణి అయిన హజ్‌రత్ హాజిరహ్(అ) ఆనాడు సఫా మరియు మర్వహ్ కొండల మధ్య ఉన్న కనుమలో అటు నుంచి ఇటు, ఇటు నుంచి అటు పరుగెత్తేవారు. ఎందుకంటే కాబాగృహం సమీపంలో ఉన్న ఆవిడ కుమారులయిన హజ్‌రత్ ఇస్మాయీల్(అ) ఆవిడకు కనిపించకుండా కనుమరుగయ్యేవారు. ఆవిడ యొక్క సున్నత్ ఈనాటికీ ఆచరించబడుతోంది. సౌదీ ప్రభుత్వం రెండు ఆకుపచ్చని రంగులో ఉన్న స్తంభాలను, ట్యూబ్‌లైట్లను గుర్తుగా అమర్చింది. వాటిని 'మైలైన్ అఖ్‌జరైన్' అంటారు. వాటి మధ్య పురుషులు కొద్దిగా పరుగెత్తుతూ నడవవలసి ఉంటుంది. మహిళలు తమ సాధారణ వేగంతోనే నడవవలసి ఉంటుంది.

సఫా నుంచి మొదలుపెట్టి మర్వహ్ వరకు ఒక పర్యాయం నడిచినట్లయితే సఈకు సంబంధించిన ఒక చక్కర్ పూర్తయినట్లవుతుంది. తిరిగి మర్వహ్ నుంచి మొదలు పెట్టి సఫా వరకు ఒక పర్యాయం నడిచినట్లయితే అది రెండవ సఈకు సంబంధించిన రెండవ చక్కర్ అవుతుంది. ఆ విధంగా మీరు సఈకు సంబంధించిన ఏడు చక్కర్లను పూర్తి చేస్తారు. మీ సఈకు, సఫా నుంచి మొదలు పెట్టి మర్వహ్ వరకు ఒక పర్యాయం నడిచినట్లయితే సఈకు సంబంధించిన ఒక చక్కర్

పూర్తయినట్లవుతుంది. తిరిగి మర్వహ్ నుంచి మొదలు పెట్టి సఫా వరకు ఒక పర్యాయం నడిచినట్లయితే అది రెండవ సఈకు సంబంధించిన రెండవ చక్కర్ పూర్తి అవుతుంది. ఆ విధంగా మీరు సఈకు సంబంధించిన ఏడు చక్కర్లను పూర్తి చేస్తారు. ఈ సఈకు సంబంధించిన ఏడవ చక్కర్ మర్వహ్ వద్ద ముగుస్తుంది. సఈ చేసేందుకు ఉద్దేశించబడిన ప్రదేశం ఎంతో పరిమితమైనది. అందుకే హజ్‌కు సంబంధించిన ప్రత్యేక దినాలలో అక్కడ విపరీతమైన రద్దీ ఉంటుంది. తవ్వాఫ్ కంటే ఎక్కువ సమయం సఈ చేసేందుకు పడుతుంది. కనుక అటువంటి పరిస్థితిలో మస్జిదె హరామ్‌కు చెందిన మొదటి అంతస్తులో లేదా పైకప్పు మీద సఈ చేయడం సులభతరమవుతుంది.

సఈ పూర్తి చేసిన తర్వాత రెండు రకాతులు అల్లాహ్ పట్ల కృతజ్ఞతా భావంతో చదవడం ముస్తహబ్. అయితే ఈ రెండు రకాతుల కృతజ్ఞతాపూర్వక నమాజ్ వాజిబ్ (తప్పనిసరి) కాదు.

రెండు రకాతులు నమాజ్ చదివిన తర్వాత మీరు మర్వహ్ వైపున ఉన్న ద్వారం గుండా బయటికి వెళ్లిపోండి. ఇప్పుడు మీరు ఉమ్‌రహ్‌కు సంబంధించిన ఆఖరి విధిని నెరవేర్చవలసి ఉంటుంది. అనగా మీ తల వెంట్రుకలను కత్తిరించడం. మర్వహ్‌కు వెలుపల మంగలివాళ్ళకు చెందిన ఎన్నో దుకాణాలు ఉన్నాయి. ఏ దుకాణంలోనయినా వెళ్ళి తల వెంట్రుకల్ని తీయించుకోవచ్చు. మహిళలు తమ తల యొక్క నాల్గవ భాగంలో ఒక అంగుళం మేరకు తల వెంట్రుకల్ని కత్తిరించాలి. ఉమ్‌రహ్‌కు సంబంధించిన విధులన్నింటినీ నిర్వహించి కేవలం తల వెంట్రుకల్ని కత్తిరించడం మాత్రమే మిగిలియున్న వారు స్వయంగా తమ తల వెంట్రుకల్ని కత్తిరించుకోవచ్చు. అలాగే వారు తమ వలె ఉమ్‌రహ్‌కు సంబంధించిన ఇతర విధులనన్నింటినీ నిర్వహించడం పూర్తయి కేవలం తల వెంట్రుకల్ని కత్తిరించడానికి సంబంధించిన ఆఖరి విధి మాత్రమే మిగిలియున్న ఇతరులు తల వెంట్రుకలను సైతం కత్తిరించవచ్చు. మహిళలు కేవలం తమ భర్తల ద్వారా లేదా మహ్‌రమ్ పురుషుల ద్వారా (వివాహం కొరకు శాశ్వతంగా నిషిద్ధ బంధుత్వాన్ని కలిగియున్న పురుషులు) మాత్రమే తల వెంట్రుకల్ని కత్తిరింపజేయాలి. పర పురుషుల ద్వారా మహిళలు తమ తల వెంట్రుకలను కత్తిరింపచేసినట్లయితే వారికి పాపం కలుగుతుంది. ఎందు కంటే పర పురుషులతో పరదాను పాటించడం మహిళల విధి. ఆ విధి ఎట్టిపరిస్థితుల్లోనూ మహిళలకు వర్తిస్తుంది.

తల వెంట్రుకలను కత్తిరించుకున్న తర్వాత ఇహ్‌రామ్‌కు సంబంధించి అప్పటి వరకు మీ పై ఉన్న ఆంక్షలన్నీ తొలగిపోతాయి. అల్‌హమ్‌దులిల్లాహ్ ఆ విధంగా మీ ఉమ్‌రహ్ సరియైన రీతిలో నెరవేరుతుంది. అప్పుడు మీరు ఇంటికి వెళ్ళి స్నానం చేసి మీరు రోజు ధరించే దుస్తులను ధరించండి.

మక్కాలోనే నివసించే వారి కొరకు మస్జిదె హరామ్‌లో నఫిల్ నమాజ్ చదవడమనేది ఉత్తమ ఆరాధన. అయితే మక్కాకు దూరంగా నివసించే వారి కొరకు నఫిల్ తవ్వాఫ్ చేయడమనేది నఫిల్ నమాజ్ చదవడం కంటే ఉత్తమమైన ఆరాధన అవుతుంది. ఎందు కంటే నఫిల్ నమాజ్‌ను వారు తమ స్వస్థలానికి వెళ్ళిన తర్వాత కూడా చదవగలరు. కానీ తవ్వాఫ్ చేసే అవకాశం మాత్రం వారికి మరెక్కడా లభించదు. కనుక హజ్ యాత్రికులు మక్కాలో ఉన్నంత కాలం వీలయినన్ని ఎక్కువ సార్లు తవ్వాఫ్ చేసేందుకు ప్రయత్నించాలి. అలాగే అన్ని నమాజులనూ మస్జిదె హరామ్‌లో జమాఅత్‌తో కలిసి చదివేందుకు ప్రయత్నించాలి. మస్జిదె హరామ్‌కు చుట్టుపక్కల ఎన్నో మస్జిద్‌లు ఉన్నాయి. ప్రజలు సౌలభ్యం కొరకు ఆ మస్జిద్‌లలో లేదా తాము బస చేసిన గదుల్లో జమాఅత్‌ను ఏర్పరుచుకొని నమాజ్ చదువుతూ ఉంటారు. అయితే ఒక పుణ్యఫలానికి బదులు లక్ష రెట్లు ఎక్కువగా పుణ్యఫలం మాత్రం మస్జిదె హరామ్‌లో మాత్రమే లభ్యమవుతుంది. చుట్టుపక్కలి మస్జిద్‌లలోనూ మరెక్కడా లభించదు. ఈ విషయాన్ని హజ్ యాత్రికుడు ఎన్నడూ మరువరాదు.

(ఇస్లాంక్రాంతి (మాసపత్రిక) ఎడిటర్
మౌలానా ఉబైదుర్రహ్మాన్, విజయవాడ సౌజన్యంతో)

హజ్ విధి - నిబంధనలు

-ముఫ్తి ముహమ్మద్ ఇస్మాయిల్ ఖాశిమీ,
లబ్బీపేట, విజయవాడ

అల్లాహ్‌ను ఏకైక విశ్వ ఆరాధ్యునిగా నమ్మి కేవలం అల్లానే ఆరాధిస్తూ కల్మా చదివి, ముస్లింగా మారిన వ్యక్తికి దినానికి ఐదు సార్లు నమాజ్ చేయడం, ఉపవాసాలుండటం. జకాత్ ఇవ్వడం, జీవితంలో కనీసం ఒక సారి హజ్ చేయడం.

ఇలాంటి ఎన్నో హదీసులున్నాయి. అందులో దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఈ ఐదు అంశాలు ఇస్లాం యొక్క ఐదు పిల్లర్లని తెలిపారు. హజరత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్(ర) ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. ఇస్లాం ఫౌండేషన్ ఐదు పిల్లర్లపై వుంది.

ఆరాధించడానికి అల్లాహ్ తప్ప దైవం మరేదీ లేదని, మరియు ముహమ్మద్(స) అల్లాహ్ ద్వారా పంపబడిన దైవప్రవక్త అని సాక్ష్యమిస్తున్నా. నమాజ్ చదవడం, జకాత్ ఇవ్వడం, బైతుల్లాను దర్శించి హజ్ చేయడం, రంజాన్ రోజాలుండటం. (ముత్తఫిక్ అలయ్).

ఈ ఐదు అంశాల్లో నమాజ్, మరియు రోజా కేవలం శారీరకంగా చేయాల్సినవి. జకాత్ దానధర్మాలు డబ్బు ఖర్చు పెట్టాల్సి వుంటుంది. హజ్ యాత్రలో శారీరకంగా మరియు ఆర్థికంగా పాల్గొనాల్సి వుంటుంది. శారీరక శ్రమ, ఆర్థిక ఖర్చు రెండూ చేయాల్సి వుంటుంది. హజ్ అంటే డిక్షనరీ ప్రకారం పవిత్రమైన స్థలాన్ని సందర్శించాలనే నిర్ణయం తీసుకోవడం. షరియత్ ప్రకారం హజ్ అంటే బైతుల్లాకు వెళ్ళాలనే నిర్ణయం తీసుకోవడాన్ని హజ్ అంటారు.

హజ్ విధులు-నియమనిబంధనలు: హజ్ నిబంధనలు రెండు రకాలుగా వున్నాయి. (1) హజ్ ఎవరి మీద తప్పనిసరి చేయడబడింది? (2) హజ్ చేయడానికి

నియమనిబంధనలు, షరతులు ఏమిటి? హజ్ ప్రతి ముస్లింపై తప్పని సరి కాదు. హజ్ ఎవరిపై విధిగా చేయబడింది? ఎవరు వెళ్ళాలనే దానిపై కొన్ని నిబంధనలున్నాయి.

1) ముస్లిం అయి వుండాలి: హజ్‌తో పాటు ఇస్లాంకు చెందిన ఇతర ఆధ్యాత్మిక ఆచరణ (ఇబాదత్) అమలు చేయాలంటే ప్రధానంగా ఆ వ్యక్తి ముస్లిం అయి వుండాలి. ఇతర మతస్థులపై ఇస్లాంకు చెందిన విధివిధానాలు, షరతులు (ఫర్జ్) తప్పని సరికాదు.

2) బానిస కాకుండా ఉండాలి: బానిస కాకుండా స్వేచ్ఛా జీవి అయి వుండాలి. బానిస హజ్ చేసినా అది నఫిల్ హజ్ అవుతుంది.

3) యువకుడై వుండాలి: హజ్ మూడవ షరతు యువకుడై వుండాలి. ఎవరైనా చిన్నపిల్లవాడు హజ్ చేస్తే అది నఫిల్ హజ్ కిందకే వస్తుంది. ఆ పిల్లవాడు యువకుడైన తరువాత మళ్ళీ హజ్ చేయడం తప్పనిసరి. చిన్నపిల్లవాడు తన తల్లిదండ్రులతో కలిసి హజ్ యాత్రకు వెళ్ళితే అతను కూడా హజ్‌కు సంబంధించిన అన్ని విధి విధానాలు, షరతులు పూర్తి చేయాల్సిందే. ఒక వేళ ఆ చిన్నారి హజ్ విధివిధానాలు పూర్తి చేసే స్థితిలో లేకపోతే అతని తల్లిదండ్రులే, ఆ పిల్లవాడ్ని ఎత్తుకొని హజ్ విధివిధానాలు పూర్తి చేయాల్సి వుంటుంది. అలా చేస్తేనే ఆ పిల్లవాడికి కూడా హజ్ పుణ్యం లభిస్తుంది.

4) బుధిమంతుడై వుండాలి: పిచ్చివాడు, లేక మానసిక వికలాంగులపై హజ్ తప్పని సరి కాదు. పిచ్చి వాళ్ళు, మానసిక వికలాంగులపై షరియత్ ఆదేశాలు వర్తించవు. ఒకవేళ ఎవరైనా పిచ్చికుదిరి మంచివాళ్ళుగా మరితే అప్పుడు వారిపై హజ్ తప్పనిసరి అవుతుంది.

5) ఆర్థిక స్థోమత: హజ్ యాత్ర చేసే వ్యక్తి ఆర్థిక స్థోమత కలిగి వుండాలి. ఒక వ్యక్తి ముస్లిం అయి వుండి, బానిసకాకుండా స్వేఛా కలవాడై వుండి, యువకుడై వుండి, బుధిమంతుడై వుండి, అతని వద్ద హజ్ యాత్ర చేయడానికి కావాల్సి దారిఖర్చులు లేకపోతే అలాంటి వ్యక్తికి హజ్ యాత్ర నుంచి మినహాయింపు వుంది. ఇలాంటి స్థితిలో వున్న వ్యక్తి గురించి ఖురాన్, హదీస్‌లో స్పష్టంగా వుంది. కేవలం టికెట్‌కు మాత్రమే డబ్బులుండి అక్కడ ఖర్చు పెట్టుకోవడానికి డబ్బు లేకపోతే వారికి కూడా హజ్ నుంచి మినహాయింపు వుంది.

సురే అల్ ఇమ్రాన్‌లో స్పష్టంగా వివరణ వుంది. బైతుల్లా వరకు వెళ్ళే స్థోమత వుంటే వారు తప్పని సరిగా హజ్ యాత్ర చేయాల్సిందే. ఇది ముస్లింలపై అల్లాకు వున్న హక్కు. అయితే డబ్బు పెట్టుకుని కూడా హజ్ యాత్ర చేయకపోతే, అసలు ప్రజలెవరూ బైతుల్లాను దర్శనం చేసుకోకపోయినా అల్లా యొక్క గొప్పతనం తగ్గదు. (ఆయత్ 97).

ఆయన సర్వసృష్టికర్త, సృష్టి పాలకుడు, సకల జీవరాసులు ఆయన ధ్యానంలో నిమగ్నమై వున్నాయి. మనిషి అల్లా ఆదేశాన్ని పాటించకపోతే అలాంటి వారు తీర్పుదినాన అల్లాహుతాలకు జవాబివ్వాల్సి వుంటుంది. ముస్లిం అయి వుండి హజ్ ఫరజ్ అదా చేయకపోతే యహూదీ, ఇసాయి, నస్రానీలా చనిపోతారు.

హజరత్ అలీ(ర) ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. టిక్కెట్ డబ్బు, తినడానికి డబ్బు, హజ్ చేసే స్థోమత వుండి అలాంటి వ్యక్తి హజ్ చేయకుండా యహూదీలా, ఇసాయిలా చనిపోయినా అల్లాపై ఎలాంటి ప్రభావం వుండదు. అల్లాహ్‌తాలానే ఖురాన్‌లో ఇలా స్పష్టం చేశాడు. ఎవరైతే హజ్ చేయగలిగే ఆర్థిక స్థోమత కలిగి వుంటారో, వారు "అల్లా కోరకు బైతుల్లా దర్శనం చేయడానికి హజ్ ఫరజ్ చేయబడింది''.(తిర్మిజి)

హజ్ చేయడానికి విధానాలు-షరతులు

పైన చెప్పిన ఐదు షరతులు మీకు వర్తిస్తే హజ్ మీపై తప్పని సరి. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ మీరు హజ్ యాత్ర చేయాల్సిందే. హజ్ చేయడానికి కూడా కొన్ని షరతులు

వున్నాయి. ఆ షరతులు ఎవరికైతే వర్తిస్తాయో వాళ్ళపై హజ్ విధిగా చేయబడింది. అంటే వాళ్ళే హజ్ యాత్ర చేయాల్సిందే. హజ్ చేయకుండా వుండి చివరి దశలో హజ్ యే బదల్, వేరే వారితో చేయించడం కుదరదు.

1) ఆరోగ్యంగా వుండటం: హజ్ చేయడానికి మొదటి షరతు ఆరోగ్యంగా, ఉత్సాహంగా వుండటం. ఒకవేళ అనారోగ్యంతో మంచం పట్టి వున్నట్లైతే, మక్కాయాత్ర చేసే స్థితి లేక పోతే, అలాంటి వారిపై హజ్ యాత్ర తప్పనిసరి కాదు. వారికి మినహాయింపు వుంది.

2) ఆటంకాలు లేని దారి వుండాలి: హజ్‌కు వెళ్లే దారిలో ఆటంకాలు, లేదా విపత్కర పరిస్థితులుంటే అలాంటి దారి ద్వారానే వెళ్ళే స్థితి ఉంటే అప్పుడు హజ్ చేయడం తప్పని సరి కాదు. ప్రస్తుతం విమానప్రయాణం సౌకర్యం వుంది. మనిషి వేల కిలోమీటర్ల దూరాన్ని గంటల్లో చేరుకుంటున్నాడు. ప్రస్తుతం ఇలాంటి షరతుకు ప్రధాన్యత లేదు.

3) మహిళతో భర్త లేదా మహెరంతోడుగా వుండాలి: పైన పేర్కొన్న షరతులతో పాటు మహిళలపై అదనంగా ఈ షరతు విధించబడింది. ఆమెతో పాటు భర్త లేదా మహెరం తోడుగా వుంటేనే హజ్ యాత్రకు వెళ్ళాలి. మహిళ భర్త లేదా మహెరం లేకుండా హజ్‌కు వెళ్ళడానికి షరియత్ ప్రకారం అనుమతి లేదు. హజరత్ ఇబ్నె అబ్బాస్(ర) ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త ముహమ్మద్(స) ఇలా ప్రవచించారు. "ఏ వ్యక్తి అయినా వంటరిగా వున్న మహిళాతో కూర్చొని మాట్లాడడం, కూర్చొవడం చేయరాదు. అలాగే మహెరం లేకుండా మహిళా ప్రయాణం చేయరాదు.'' అప్పుడు "ఒక వ్యక్తి ప్రవక్తతో ఇలా ప్రశ్నించాడు. ఫలానా ఫలానా యుద్ధంలో పాల్గొనాలని నా పేరు ప్రకటించారు. కానీ నా భార్య హజ్ యాత్రకు బయలుదేరుతోంది. నేను యుద్ధానికి, నా భార్య హజ్ యాత్రకు వెళ్ళొచ్చా! అప్పుడు ప్రవక్త ఇలా సమాధానం చెప్పారు. యుద్ధానికి వెళ్ళడం ఉపసంహరించుకో. భార్యతో పాటు హజ్ యాత్ర చేయమని సూచించారు''. (ముతఫిక్ అలై)

ఈ అంశానికి సంబంధించి ప్రస్తుత సమాజం లో ఎన్నో తప్పులు జరుగుతున్నాయి. ఉదాహరణకు (1) మహిళలు మహెరం లేకుండా హజ్‌యాత్రకు వెళ్తున్నారు. (2) ఒక మహిళతో ఆమె భర్త మహెరంగా వుంటాడు. వాళ్ళిద్దరూ హజ్‌కు వెళ్తుంటారు. వేరే మహిళ తనకు మహెరం లేకపోయినా ఇతర మహిళ యొక్క మహెరంను తన మహెరంగా చేసుకొని హజ్‌కు వెళ్తున్న సంఘటనలు కూడా జరుగుతున్నాయి. ఇది చాలా తప్పు. (3) సంబంధంలేని పురుషుల్ని అన్న లాంటి వారే అంటున్నారు. నోటితో పిల్చినంత మాత్రాన అన్నతో సమానం కారు. అలాంటి వారితో హజ్ చేయరాదు. షరియత్ ప్రకారం మహెరంగా ఎవర్ని పడితే వారిని అనుకోవడం సరికాదు. మహెరం అంటే భర్తా లేదా ఎవరితో నిఖా సాధ్యం కాదో వారే మహెరం. అలాంటి వారితోనే మహిళ ప్రయాణం చేయాలి.

4) మహిళ ఇద్దత్ సమయం: మహిళలకు సంబంధించి మరో అదనపు షరతు కూడా అమలులో వుంది. అదేమంటే ఇద్దత్ కూడా హజ్ చేయడానికి అనుమతి ఇవ్వదు. మహిళా ఇద్దత్ సమయంలో హజ్ చేయరాదు. ఒక వేళ మహిళ మహెరం లేకుండా, ఇద్దత్ సమయంలో హజ్ చేస్తే హజ్ అయితే పూర్తి అవుతుంది కానీ, ఆ పాపం ఆమె తలపైనే వుంటుంది.

ఆర్థికస్థోమత ఉండి కూడా హజ్ చేయకపోవడం

మన సమాజంలో ఓ తప్పు రొటీన్‌గా కనబడుతోంది. అదేమంటే ఒక వ్యక్తిపై హజ్ తప్పనిసరి అయినా ఆ వ్యక్తి హజ్ విధులు నిర్వర్తించడంపై ఆసక్తి చూపడు. హజ్ చేయడానికి జాప్యం చేస్తూ వుంటాడు. అలా చేయడంపట్ల అల్లాహ్ తరపున కఠినమైన ఆదేశం వుంది. హజరత్ ఇమాం షఫాయీ, ఇమాం ముహమ్మద్ తప్ప మిగతా ఇమాంలందరి అభిప్రాయం ప్రకారం స్థోమత వుండి హజ్ చేయకపోతే వారు పాపాత్ములౌతారు.

తెలుసుకోవాల్సిన అరబీ పదాలు

పదకొండు	అహద అష్	నాకు నీవ్వు	అతనీ
పన్నెండు	ఇస్నా అష్	కృతజ్ఞతలు	షుక్రన్
పదమూడు	తలాతత అష్	ఎంత మంది	కమ్ సఫర్
పద్నాలుగు	అర్బాత అష్	క్షమించండి	మాలిష్
పదిహేను	ఖమ్సత అష్	రోగి	మరీద్
పదహారు	సిత్తా అష్	నీరు	మోయ
పదిహేడు	సబాత అష్	రొట్టె	ఖుబూజ్
పద్దెనిమిది	తమానియత అష్	ఆలు	బతాత
పందొమ్మిది	తిస్అత అష్	బియ్యం	రోజ్
ఇరవై	ఇష్రీన్	ఉప్పు	మిల్హ్
ఆమె	హియ	గుడ్డు	బైదా
లేదు, కాదు	లా	కూర	ఇదామ్
ఫోన్	తలిఫోన్/జవాల్	ఖర్జూరం	తమర్
కారు	సయ్యారా	మజ్జిగ	జబ్నా
విమానాశ్రయం	మతార్	మిరపకాయ	ఫిల్ఫిల్
హోటల్	ఫుందుఖ్	దారి ఇవ్వండి	తరీక్
బస్సు	బాస్	ఆసుపత్రి	ముస్తష్పా
పాస్పోర్ట్	జవాజ్	ఇబ్బందేమీ లేదు	మాఫి ముష్కిల
స్టేషన్	మహత్త	అయిపోయింది	ఖలాస్

మనకంటే కిందివారిని చూడాలి

ఈనాడు సమాజంలో ఒక విధమైన అసంతృప్తి, నైరాశ్యం రాజ్యమేలుతున్నాయి. ప్రతి ఒక్కరిలో ఏదో ఒక విధమైన అసంతృప్తి. ఎంత ఉన్నా ఇంకేదో లేదన్న బాధ, మరేదో కావాలన్న ఆశ, వారిని ఊపిరి సలపనివ్వడం లేదు. దీనికి కారణం దైవం తమకు ప్రసాదించిన వరాల పట్ల సరైన అవగాహన, కృతజ్ఞతాభావం లేకపోవడమే.

ఒకసారి షేక్ సాది అనే పండితుడు కాలి నడకన ప్రయాణం చేస్తూ ఓ ఊరికి చేరుకున్నారు. ఈలోపు ఆయన గారి కాలిజోళ్ళు తెగిపోయాయి. కొత్తవి కొనుక్కుందామంటే జేబులు ఖాళీ. ఊరు కాని ఊరిలో కాళ్ళకు చెప్పులు కూడా లేకుండా బోసి కాళ్ళతో ఎలా నడవడం. ఎంత పనైపోయిందే..? అని పెద్దాయన చాలా బాధ పడ్డారు. అంతలోనే అసలు కాళ్ళే లేని ఓ యాచకుడు నేలపై దేకుతూ వెళుతున్నాడు. ఆ దృశ్యాన్ని చూసిన షేక్ గారికి జ్ఞానోదయమయింది. తన కాళ్ళకు చెప్పులు లేక పోతేనేం, సలక్షణమైన రెండు కాళ్ళను దైవం తనకు ప్రసాదించాడు. కళ్ళు, కాళ్ళు, ముక్కు, చెవులు, నోరు తదితర అన్ని అవయవాలను ఎలాంటి లోపం లేకుండా తయారు చేశాడు. అందమైన ఆకృతితో పాటు చక్కని ఆరోగ్యాన్నీ అనుగ్రహించాడు.

ఈ భావన మదిలో కదలగానే అంతకు ముందు కాళ్ళకు చెప్పుల్లేవని బాధపడ్డందుకు షేక్ సాబ్ సిగ్గుతో చితికి పోయారు. పశ్చాత్తాపంతో కుమిలి పోయారు. సుందరమైన రూపాన్ని చక్కని ఆరోగ్యాన్ని ప్రసాదించినందుకు దైవం పట్ల కృతజ్ఞతతో ఆయన మనసు పొంగి పోయింది. వినమ్రతతో శిరస్సు వంగి పోయింది.

మానవుడి మనస్సు చాలా సంకుచితమైనది. చంచలమైనది. ఎంత ఉన్నా ఇంకా ఏదో లేదన్న వెలితి అతని మనసును ఎప్పుడూ కెలుకుతూనే ఉంటుంది.

ఒక్కసారి మనం మన చుట్టూ ఉన్న సమాజంపై దృష్టి సారిస్తే, కళ్ళు లేని వాళ్ళు, కాళ్ళు లేని వాళ్ళు రకరకాల అంగవైకల్యాలతో బాధ పడేవారు. మానసిక స్థితి బాగా లేని వాళ్ళు, కనీసం ఒక్క పూట తిండికీ నోచుకోని అభాగ్యులు, ఒంటినిండా బట్టలు లేని వాళ్ళు, తల దాచుకోడానికి గూడు కూడా లేని వాళ్ళు ఎంతటి దీనమైన పరిస్థితిలో బ్రతుకులు వెళ్ళదీస్తున్నారో మనకు అర్థమవుతుంది. అలాంటి వారితో పోల్చుకుంటే మనం ఎంత అదృష్టవంతులమో తెలిసివస్తుంది. బుద్ధి జీవులమైన మనం ఈ విషయాలను గురించి ఆలోచించగలిగితే, సమాజంలోని నిరుపేదలు, నిస్సహాయులు, నిత్యం దారిద్ర్యంలో భారంగా జీవితాలు వెళ్ళదీస్తున్న అభాగ్యుల పట్ల మన బాధ్యత ఏమిటో కూడా తెలుస్తుంది.

అందుకని, లేని దాని కోసం అర్రులు చాచ కుండా, దైవం మనకు ప్రసాదించిన అనుగ్రహాలను సద్వినియోగం చేసుకుంటూ, ఆయనకు కృతజ్ఞులై ఉండాలి. ఉన్నంతలోనే నిరుపేదలు, నిస్సహాయులను ఆదరాభిమానాలతో ఆదుకోవాలి. నైతిక, ఆధ్యాత్మిక విషయాల్లో మన కంటే పైవారిని, ప్రాపంచిక విషయాల్లో మన కంటే కింది స్థాయిలో ఉన్న వారిని చూడాలన్న ప్రవక్త మహనీయుల వారి హితోపదేశాన్ని అనునిత్యం గమనంలో ఉంచుకోవాలి. మనం గనక ఈ విధమైన మంచి ఆలోచనా దృక్పదాన్ని అలవరచుకోగలిగితే ఇహలోక జీవితమూ ధన్యమవుతుంది. పరలోక జీవితంలోనూ సాఫల్యం సిద్ధిస్తుంది. ఏమంటారు?

-ఎం.డి. ఉస్మాన్ ఖాన్

హజ్ యాత్రపై సందేహాలు - సమాధానాలు

1) బాపట్ల నుంచి షేక్ తౌసిఫ్, మసీరా బేగం

ప్రశ్న: హజ్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నాం. శుక్రవారం నామాజ్ మాత్రమే తెలుసు. ఖురాన్ చదవడం రాదు. దువా చేయడం రాదు. మేం ఎలా హజ్ చేయాలి? ఏం నేర్చుకోవాలి?

జవాబు: ప్రతి రోజూ మజీద్‌కు వెళ్ళండి. సంకోచించకుండా నమాజ్ తరీఖా, చదవాల్సిన సూరాలను నేర్చుకోండి. ఫజ్ర్, జుహర్, అస్ర్, మగ్రిబ్, ఇషా ఐదు సార్లు నమాజ్ చేయండి. సూరే ఫాతిహా, అల్ ఇఖ్లాస్,అల్ ఫలఖ్, అన్ నాస్, అల్ కాఫిరూన్, అయతల్‌కుర్సీ, దురూద్, తవాఫ్‌లో చదవాల్సిన సూరాలను కంఠస్థం చేసి హజ్ యాత్రకు సిద్ధం కండి. ఆంధ్రప్రదేశ్ హజ్ కమిటీ ప్రతి నెల ప్రచురిస్తున్న ఎపి హజ్ బులెటిన్ తప్పనిసరిగా చదవండి. లేదా ఎవరితోనైనా చదివించి అర్థం చేసుకోండి. హజ్ కమిటీ ఏర్పాటు చేసే క్లాసులకు తప్పనిసరిగా వెళ్ళి నేర్చుకోండి. మక్కా, మదీనాలో ప్రాపంచిక విషయాలు మాట్లాడకుండా నిరంతరం అల్లానే ధ్యానించండి. జికర్ చేయండి.

2) విశాఖపట్నం నుంచి సాజిదా

ప్రశ్న: అక్కా, బావ హజ్‌యాత్రకు వెళ్తున్నారు. అదే గ్రూప్‌లో బాబాయి కొడుకు, వదిన కూడా వెళ్తున్నారు. నేను కూడా వారితో హజ్ యాత్రకు వెళ్ళవచ్చా, అయితే మహెరంగా బావ పేరు పెట్టాలా? లేక బాబాయి కొడుకు పేరు పెట్టాలా?

జవాబు: బావతో, బాబాయి కొడుకుతో మీరు హజ్ యాత్ర చేయడానికి షరియత్ అనుమతించదు. మహిళ హజ్ యాత్రకు వెళ్లాలంటే తప్పనిసరిగా మహెరం వుండాల్సిందే. అయితే ఒక మహిళకు తండ్రి, సోదరుడు, మామయ్య, బాబాయి, పెద్దనాన, తాతయ్య, భర్త, కొడుకు, సోదరి కొడుకు, అన్న కొడుకుతో వెళ్లవచ్చు. మహిళకు ఎవరితో నిఖా నిషేధం అవుతుందో వారే మహెరం అవుతారు.

3) విజయవాడ నుంచి అబ్దుల్ రహీం

ప్రశ్న: నేను, నా భార్య అమెరికాలోని న్యూయార్క్‌లో సాఫ్ట్‌వేర్ ఇంజనీర్‌లుగా పనిచేస్తున్నాం. మాకు ఇద్దరు పిల్లలు. వారు అమెరికాలోనే జన్మించారు. అయితే వారికి ఇండియన్ పాస్‌పోర్ట్ లేదు. నాకు, నాభార్యకు ఇండియన్ పాస్ పోర్ట్ వుంది. మేం పిల్లలతో కలిసి హజ్ యాత్రకు వెళ్ళవచ్చా?

జవాబు: సెంట్రల్ హజ్ కమిటీ ద్వారా దరఖాస్తు చేసుకోవాలంటే మొదటి కండీషన్ భారతీయులై వుండాలి. ఇండియన్ పాస్ పోర్ట్ వుండాలి. మీ ఇద్దరి పిల్లలకు అమెరికన్ పౌరసత్వం మాత్రమే ఉంది కాబట్టి మీతో పాటు మీ పిల్లల్ని తీసుకొని వెళ్ళడానికి అవకాశం లేదు. భారత పౌరసత్వం, పాస్‌పోర్ట్ వుంటేనే మీరు దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు. అయితే మీరు వెంటనే మీ పిల్లలకు అమెరికా పౌరసత్వంతో పాటు భారతీపౌరసత్వం తీసుకొని ఇండియన్ పాస్‌పోర్ట్ కూడా పొందండి. అప్పుడే మీరు మీ పిల్లలు కలిసి దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి అవకాశం వుంటుంది.

4) విశాఖపట్నం నుంచి షేక్ ఖలీల్

ప్రశ్న: భర్తకు ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు చెందిన పాస్‌పోర్ట్ వుంది. భార్యాకు తెలంగాణా పాస్‌పోర్ట్ వుంది. అయితే భార్యాభర్తలిద్దరూ ఏ రాష్ట్రం నుంచి దరఖాస్తు చేసుకోవాలి.

జవాబు: సెంట్రల్ హజ్ కమిటీ గైడ్‌లైన్స్ ప్రకారం భర్త ఏ రాష్ట్రానికి నుంచి దరఖాస్తు చేసుకుంటే భార్యను కూడా అదే రాష్ట్రం నుంచి తీసుకొని వెళ్ళవచ్చు.

మైనార్టీలకు దుల్హాన్ పథకం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.67 మైనార్టీ వెల్ఫేర్ (ఎస్.డి.ఎం) డిపార్టుమెంట్ తేది. 29-04-2015 నందు పేద ముస్లిం మరియు క్రిస్టియన్ (బి.సి-సి) పెళ్లి కూతురుకు రూ.50,000/- ఆర్థిక సహాయము అందించేందుకు ఉత్తర్వులు జారీ చేయడమైనది.

1. పెళ్లి కూతురు తల్లిదండ్రుల వార్షిక ఆదాయం రూ.1,00,000/-లు మించరాదు.
2. పెళ్లి నాటికి పెళ్లి కూతురు వయస్సు 18 సంవత్సరాలు మరియు పెళ్లి కొడుకు వయస్సు 21 సంవత్సరాలు పూర్తి అయి ఉండవలెను. వయస్సు ధ్రువీకరణ పత్రం మీ సేవ/యస్.యస్.సి/ఓటరు ఐడి/రేషన్‌కార్డు లేదా ఆధార్‌కార్డు ద్వారా ధ్రువీకరించబడి ఉండవలెను.
3. కుల ధ్రువీకరణ పత్రం, పెళ్లి కూతురు పెళ్లి కొడుకు ఫోటోలు మరియు వారి ఆధార్ కార్డు, పెళ్లి కూతురు పేరిట బ్యాంకు పాస్‌బుక్ జిరాక్స్, పెళ్లి పత్రిక, నిఖానామా మరియు ఇంగ్లీష్ ట్రాన్స్‌లేషన్ మ్యారేజ్ సర్టిఫికెట్ సమర్పించవలెను.
4. పెళ్లి కూతురు మరియు పెళ్లి కొడుకు ఉమ్మడిగా ఇది తమ మొదటి పెళ్లి అని, ఇప్పటి వరకు తమకు ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి ఆర్థిక సహాయం అందలేదని పెళ్లి అయిన 15 రోజులలో పెళ్లి ఫోటో మరియు పెళ్లి ధ్రువీకరణ పత్రం సమర్పించెదమని ఇద్దరు సాక్షుల సంతకం వారి పూర్తి చిరునామా మరియు వారి ఆధార్‌కార్డు నెంబర్‌తో డిక్లరేషన్ ఇవ్వవలెను.
5. పెళ్లి తర్వాత పెళ్లి ధ్రువీకరణ పత్రం మరియు పెళ్లి జాయింట్ ఫోటో సమర్పించవలెను.
6. ఒరిజనల్ సర్టిఫికేట్స్ మరియు జిరాక్స్ సర్టిఫికెట్లపై అటెస్టెడ్ చేయించుకొని జిల్లా మైనార్టీ సంక్షేమశాఖ కార్యాలయంలో సమర్పించవలెను.
7. దరఖాస్తుదారులు epass.cgg.gov.in/dulhan వెబ్‌సైట్ ద్వారా తమ దరఖాస్తులను ఆన్‌లైన్ ద్వారా దరఖాస్తు చేసుకొనవలెను. పెళ్లి అయిన 56 రోజుల లోపు ఆన్‌లైన్‌లో నమోదు చేసుకొనవలెను. ఈ ఆల్‌లైన్ దరఖాస్తులలో వెరిఫికేషన్ ఫామ్‌పై పెళ్లి కూతురు సంతకం చేసిన తర్వాత సంబంధిత వి.ఆర్.ఓ. మరియు తహసిల్దార్ పరిశీలించిన పిదప సంతకం మరియు సీల్ (రబ్బరు స్టాంప్) వేయించుకొని ఆన్‌లైన్‌లో అప్‌లోడ్ చేయవలెను. దీనిని జిల్లా మైనార్టీ సంక్షేమ అధికారి, కర్నూలు వారు పరిశీలించి పెళ్లి కూతురు బ్యాంకు అకౌంట్ నందు రూ.50,000/- జమచేస్తారు.

తదుపరి వివరములకు జిల్లా మైనార్టీ సంక్షేమ అధికారి వారి కార్యాలయమును సంప్రదించగలరు.

*

విదేశీ విద్యా పథకం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మైనార్టీ విద్యావంతులకు విదేశీ విద్యా పథకం ద్వారా విదేశాలలో చదువుటకు చక్కటి అవకాశం కల్పిస్తున్నది.

మైనార్టీల సర్వతో ముఖాభివృద్ధికి కట్టుబడి వున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మైనార్టీలు ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థకు ధీటుగా అవకాశాలను అందిపుచ్చుకొని తమ భవిష్యత్తుకు బంగారు బాట వేసుకొనే మహద్భాగ్యాన్ని ఈ విదేశీ విద్యా పథకం ద్వారా కల్పిస్తుంది. పోస్టుమెట్రిక్ స్కాలర్ షిప్ భారత ప్రభుత్వం ద్వారా మైనార్టీ విద్యార్థులకు అందించబడుతుంది. ఈ పథకం ద్వారా ఎక్కువ శాతం మైనార్టీ విద్యార్థులు దేశ అత్యున్నత విద్యా సంస్థలలో విద్యను అభ్యసించుచున్నారు. కానీ ఆర్థిక కారణాల వలన విదేశీ విద్యను అందుకోలేక పోతున్నారు. ఎపి ప్రభుత్వం వారి ఆశలు, ఆకాంక్షలకు అండగా నిలిచే ఈ విదేశీ విద్యా పథకాన్ని అందుబాటులోకి తెచ్చింది.

అర్హత:

* వయస్సు ప్రకటన సంవత్సరం జులై 1వ తేదీ నాటికి 35 సంవత్సరాలు మించకూడదు. అభ్యర్థి తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకుడు వార్షిక ఆదాయం అన్ని వనరుల నుంచి ఏడాదికి రూ.6.00 లక్షలకు మించకూడదు.
* ఒక కుటుంబం నుంచి ఒక మైనార్టీ విద్యార్థిని మాత్రమే పరిగణించబడతారు.
* ప్రాయోజిత అభ్యర్థిని ద్వితీయ లేదా తదుపరి సార్లు కోసం పరిగణించబడరు.
* మార్కులు రోలింగ్ కట్ ఆఫ్ పద్ధతిని పాటిస్తారు.
* సంబంధిత సబ్జెక్టులో డిగ్రీ(ఇంజనీరింగ్/నిర్వహణ/ప్యూర్‌సైన్స్/వ్యవసాయ శాస్త్రాలు/ఔషదం మరియు నర్సింగ్/ సామాజిక శాస్త్రాలు/హ్యూమనిటీస్)
* 33 శాతం మహిళా అభ్యర్థులకు కేటాయించబడును.

స్కాలర్ షిప్:

* రూ.10.00 లక్షల మొత్తాన్ని ఎంపికైన అభ్యర్థులకు స్కాలర్‌షిప్‌ను అందజేయబడును.

ఫీజు:

* ఫీజు రెండు వాయిదాలలో చెల్లించే విధంగా ఉంటుంది.

మొదటి విడతగా:

* రూ.5.00 లక్షల మొత్తాన్ని ల్యాండింగ్ పర్మిట్/1-94 కార్డు (ఇమ్మిగ్రేషనన్ కార్డు) సమర్పించిన పిదప చెల్లించెదరు.

రెండవ విడతగా:

* రూ.5.00 లక్షల మొత్తాన్ని ఒక సెమిస్టార్ ఫలితాల తర్వాత విద్యార్థికి చెల్లించెదరు.
* మరియు ఎంపికైన అభ్యర్థులకు జాతీయ బ్యాంకుల నుంచి విద్య కొరకు రుణం 5 లక్షల వరకు పొందవచ్చును.

ప్రయాణ ఖర్చు:

* ప్రయాణ వీసా మరియు అడ్మిషన్ పొందిన వారికి సాధారణ క్లాస్ నందు ప్రయాణ ఖర్చులు ఇవ్వబడును.

వీసా ఫీజు:

* చట్టబద్ధమైన వీసా మరియు వీసా రెసిప్ట్ పొందుపరచిన వారికి వీసా ఖర్చులు తిరిగి ఇవ్వడం జరుగును.
* పిజి/పిహెచ్.డి నందు క్రింది విభాగాలలో అనగా ఇంజనీరింగ్/మేనేజ్‌మెంట్/ప్యూర్ సైన్స్/అగ్రికల్చర్ సైన్స్/మెడిసిన్, నర్సింగ్/సోషల్ సైన్స్/హ్యూమానిటీస్ లకు మరియు ఒక సంవత్సర కాలపరిమితి కలిగినటువంటి పి.జి. డిప్లొమా విభాగాలకు ఈ పథకం క్రింద సహాయం చేయడం జరుగును.
* ఈ పథకం క్రింద విదేశాలనందు ఎం.బి.బి.ఎస్ చదువుకొనుటకు అవకాశం కల్పించబడును.
* ఈ పథకం క్రింద సిపిఎ(సర్టిఫికెట్ పబ్లిక్ అకౌంట్) మరియు సిపిఎం(సర్టిఫికెట్ పోర్ట్‌ఫోలియో మేనేజర్) విభాగాలలో యు.ఎస్.లో చదువుకొనుటకు అవకాశం కల్పించబడును.

అనుమతి వున్న దేశాలు:

* అమెరికా, యు.కె. ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, సింగపూర్, జర్మనీ, న్యూజిల్యాండ్, స్వీడన్, నెదర్ల్యాండ్స్, ఫ్రాన్స్, డెన్మార్క్, రష్యా, ఫిలిఫైన్స్, కజకిస్తాన్ మరియు చైనా.

దరఖాస్తు చేసుకునే విధానం:

* అర్హత కలిగిన మైనార్టీ విద్యావంతులు www.epass.cgg.gov.in వెబ్‌సైట్ ద్వారా తమ దరఖాస్తులను ఆన్‌లైన్ ద్వారా దరఖాస్తు చేసుకొనవలెను.

అవసరమైన ధృవపత్రాలు:

* అభ్యర్థులు తప్పనిసరిగా వారి టోఫెల్/ఐఇఎల్‌టిఎస్/జిఆర్ఇ/జి.ఎం.ఎ.టి) వివరాలను పొందుపరచవలయును.
* విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాలయందు ప్రవేశం పొందినటువంటి ధృవపత్రాల్ని పొందుపరచాలి. అభ్యర్థులు తప్పనిసరిగా వారి ఒరిజినల్ పాస్ పోర్ట్‌ను జతపరచాలి.
* అభ్యర్థులు తప్పనిసరిగా వారి స్వతహాగా విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాల యందు అడ్మిషన్ పొందవలయును.
* అభ్యర్థులు వీసా పొందిన దేశం నందే చదువుటకు అర్హులు.
* అభ్యర్థులు ఈ పథకం ద్వారా అవకాశం పొందుటకు అవసరమైన పత్రాల్ని తప్పనిసరిగా జతపరచాలి.

ధృవపరచవలసిన పత్రాలు:

* మీ-సేవ నుంచి కుల సర్టిఫికెట్
* మీ-సేవ నుంచి ఆదాయం సర్టిఫికెట్
* మీ-సేవ నుంచి పుట్టిన తేదీ సర్టిఫికెట్
* ఆధార్ కార్డు
* ఇ-పాస్ ఐడి సంఖ్య
* నివాస/జనన సర్టిఫికెట్
* పాస్ పోర్ట్ కాపీని వెంటనే గెజిటెడ్ అధికారి ద్వారా ధృవీకరణ
* మార్క్‌షీట్, ఎస్‌ఎస్‌సి/ఇంటర్/గ్రాడ్యుయేట్/పీజీ స్థాయిలో
* జీఆర్ఈ/జి మెట్ లేదా సమానమైన క్వాలిఫైంగ్ పరీక్ష/టెస్ట్ స్కోర్ కార్డు
* టోఫెల్/ఐఈఎల్టీఎస్ స్కోరు కార్డు
* విదేశీ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి ప్రవేశ లేఖ (1-20 ప్రవేశ లేదా సమానం లేఖ)
* జాతీయ బ్యాంకు, బ్యాంకు పాస్ పుస్తకం కాపీని స్కాన్ మరియు అప్లోడ్ చేయవలయును.
* ఫోటో స్కాన్ మరియు అప్లోడ్ చేయవలయును
* రూ.10/- స్వీయ డిక్లరేషన్ కానీ న్యాయ స్టాంప్ పేపర్ స్కాన్ మరియు అప్లోడ్ చేయవలయును.

హజ్‌బులెటిన్

చదవండి

చదివించండి.

గిఫ్ట్‌గా ఇవ్వండి!

Edited, Printed & Published by MD Liyakat Ali, E.O. AP Haj Committee, 3rdFloor, # 39-3-2, Mosque Street, Labbipet, ViJayawada, AP. Typeset at AP Haj Committee. Printed at AP Haj Committee Vijayawada. Editor: Dr.MK Fazal RNI Ref.No: 1308136. Ph: 18004257873

లబ్బైక్ అల్లాహుమ్మ లబ్బైక్ లబ్బైక్ లా షరీక లక లబ్బైక్ ఇన్నల్ హమ్‌ద వన్నిమత లక వల్ ముల్క్ లా షరీక లక